PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo - Cena 40 lir

Leto XIX. Št. 194 (5569)

TRST, sobota 17. avgusta 1963

PO MNOŽIČNIH DEMONSTRACIJAH V BRAZZAVILLU

Vojska odstavila Juluja, ki je v hišnem zaporu Imenovana je bila začasna vlada

Začasno vlado je sestavil član Julujeve stranke, ki pa pripada levemu krilu - Splošna amnestija za politične kaznjence

BRAZZAVILLE, 16. — Po velikih demonstracijah v zadnjih dneh in potem, ko je predsednik Fulbert Julu sporočil, da prevzema vso civilno in vojaško oblast, je prišlo do novih preobratov, ko je vojska prevzela vso oblast, odstavila Juluja in njegovo vlado in imenovala začasno vlado.

Julu je skupno z nekaterimi ministri sedaj v hišnem zaporu. Po dolgih razgovorih med predstavniki vojske in sindikatov je Julu sporočil svojo ostavko. Ogromna množica, ki se je zbrala pred predsedniško palačo, je to sporočilo pozdravila z velikim odobravanjem.

Novi vladi predseduje Alphonse Masenba-Debat, ki je prevzel tudi ministrstvo za obrambo. Nova vlada bo baje na oblasti tri mesece v pričakovanju novih volitev in določitve nove ustave. Vlado sestavlja ožje število tehnikov, toda v njej ni nobenega sindikalnega predstavnika. Imenovan ni bil noben Julujev naslednik kot predsednik republike. Medtem ko so Julu in nekateri njegovi ministri v hišnem zaporu, so ostale ministre aretirali.

Novi predsednik vlade je bivši predsednik narodne skupščine; do letošnjega maja je bil v Julujevi vladi. Nova vlada je sporočila, da bo Kongo ostal v afriških organizacijah, katerim pripada, in da bo nadaljeval politiko prijateljstva do Francije. Novi predsednik vlade je napovedal v kratkem uradno izjavo. Izjavil je: «Imeli smo delovno sejo, ki je praktično bila navezava stikov z vsemi tistimi, ki jim je pri srcu povratek reda v deželi. Sestali smo se s predstavniki javnega življenja, ki so novi vladi obrazložili svoje ideje. Normalno je namreč, da je naša vlada obveščena o položaju, ki je nastal zaradi „mirne revolucije"».

Kakor je sporočil brazzavilski radio, bodo prvi ukrepi začasne vlade naslednji: Splošna amnestija za vse politične kaznjence; vzpostavitev državljanskih svobošč in; razpustitev narodne skupščine in spoštovanje vseh mednarodnih sporazumov, ki jin je podpisala prejšnja vlada, ter nadaljevanje politike prijateljstva s Francijo.

Novi predsednik vlade pripada Julujevi stranki («Demokratična zveza za obrambo afriških interesov»), toda pripada njenemu levemu krilu.

Fulbert Julu je bil leta 1946 posvečen v katoliškega duhovnika in je postal vikar župnije sv. Frančiška v Brazzavillu. Leta 1956 je ustanovil «Demokratično zvezo za obrambo afriških interesov» in začel izdajati revijo «Cette semaine». Nekaj mesecev pozneje je postal župan Brazzavilla. Leta 1957 je postal kmetijski minister francoskega Konga, leto pozneje pa predsednik vlade republike Kongo-Brazzaville. Leta 1959 je pozaprl vse svoje politične nasprotnike in se je imenoval za predsednika republike.

Francoski tisk obširno komentira dogodke v tej bivši francoski koloniji. Tako desničarski, kakor levičarski tisk kritizira de Gaullovo afriško politiko, seveda vsak z drugačnega stališča.

Sredinsko levičarski «Combat» pravi, da ostavka Juluja «vsaj začasno zaključuje kariero predsednika, na čigar avtoritarno politiko so pogostoma naklonjeno gledali v Elizejski palači».

Komunistično glasilo «Humanité» pravi med drugim: «Kljub intervenciji francoskih čet proti ljudstvu se je golistična lutka v Kongu zrušila. Toda nevarnost še traja. Padalci, žandarji, oklepna sredstva, ki jih je poslal de Gaulle, so še vedno v Brazzavillu. Da preneha vmešavanje v kongoške zadeve, se morajo te enote takoj umakniti, v interesu Konga in Francije».

Tudi «Figaro» pravi, da je bila intervencija francoskih čet prenagljena. Golistično glasilo «La Nation» pa seveda odobrava politiko vlade.

Dean Rusk o trgovini z Jugoslavijo

WASHINGTON, 16. — Ameriški državni tajnik Dean Rusk je na svoji današnji tiskovni konferenci izjavil, da bi moral kongres dati predsedniku bolj elastično oblast za organiziranje trgovine z Jugoslavijo in s Poljsko.

Finančni odbor v senatu pa je danes odobril predlog zunanjepolitičnega odbora, naj v trgovini z Jugoslavijo in s Poljsko velja klavzula največje ugodnosti.

Še en svečenik se je dal sežgati

SAJGON, 16. — Davi je še en budistični svečenik napravil samomor, s tem da se je dal živ zažgati v pagodi. Gre za 17-letnega svečenika. To je že peti samomor, odkar so budisti začeli odločno akcijo proti njihovemu zatiranju.

Sporazum med ZDA in SZ o sodelovanju v vesolju

WASHINGTON, 16. — Danes so javili, da so ZDA in SZ sklenile sporazum o vesoljskem sodelovanju, na podlagi katerega bosta obe državi delali poskuse na sektorju komunikacij z uporabljanjem satelita «Echo». Sporazum določa koordiniran program meteoroloških satelitov in izmenjavo podatkov o uporabljanju satelitov v okviru mednarodnih raziskav, določenih za leto 1965. Med drugim bodo delali poskusne oddaje iz ZDA (prek angleškega observatorija v Jodrell Banku), namenjene univerzi Gorki. Prvi poskusi se bodo začeli v začetku prihodnjega leta.

Tako agencija «Tass» kakor «Izvestija» pozdravljajo sporazum. «Tass» poudarja, da gre za «dober začetek, ki je zelo važen za širše sodelovanje na tem sektorju».

Večina delavcev in uradnikov se je vrnila na delo v Skopje

Neumorna dejavnost za obnovo mesta - Še vedno prihaja pomoč iz tujine - Do včeraj je bilo v mestu 311 potresov

Naselje pod šotori v porušenem Skopju

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 16. — Davi ob 3.44 je bil v Skopju nov potresni sunek, ki je dosegel šesto stopnjo Mercallijeve lestvice. To je bil najmočnejši sunek po 26. juliju, ni pa povzročil žrtev in tudi ne občutne škode. Od 26. julija dalje je bil to 311. sunek.

Medtem se obnovitveno delo nadaljuje. Mestna skupščina je odobrila urbanistični načrt naselja, ki ga bo zgradila SR Hrvatska. Prav tako nadaljujejo pripravo načrtov za druga naselja, ki jih bodo postavile ostale jugoslovanske republike.

Večina delavcev in uradnikov Skopja se je vrnila na svoja delovna mesta. Do 10. avgusta se je vrnilo na delo nad 32.000 delavcev in uradnikov, kar je 82 odstotkov celotnega števila zaposlenih. V vseh proizvodnih kolektivih se neumorno trudijo, da se vse naprave v čim krajšem času popravijo in osposobijo za obratovanje.

Nekatera podjetja so podaljšala delovni urnik.

Izvršni svet SR Makedonije je sprejel danes nekaj ukrepov, ki bodo, skupno z nedavnimi sklepi zveznega izvršnega sveta prispevali k izboljšanju finančnega položaja v Skopju. Nad 200.000 meščanov je vložilo prijave o škodi.

Danes so izročili v uporabo prvo montažno hišo, ki jo je postavila Zahodna Nemčija. V hiši bo nameščena zdravstvena postaja naselja, v katerem bo Zahodna Nemčija postavila še 14 montažnih hiš za stanovanja. Skupine strokovnjakov iz Jugoslavije in tujine neumorno nadaljujejo postavljanje montažnih hiš. V Skopje je prispela skupina sovjetskih strokovnjakov, ki bo pregledala možnosti postavitve tovarne za montažne hiše, ki jo je sovjetska vlada darovala Jugoslaviji v okviru pomoči prizadetemu prebivalstvu Skopja.

V Beograd je prispelo letalo mehiškega Rdečega križa s tovorom nad sto kilogramov antibiotikov in krvne plazme. Sudanski Rdeči križ je poslal 2.000 švicarskih frankov. Jugoslovanskemu poslaništvu v Rabatu so španski republikanci v izgnanstvu izročili 57.000 švicarskih frankov.

Češkoslovaška vlada je sklenila poslati v Skopje 200 popolnoma opremljenih montažnih hiš in šolo za 500 učencev. Češkoslovaška vlada je ponudila tudi kredit 500.000 kron za nakup razne opreme.

V Italiji je občinski odbor v Senigaliji sklenil dati Skopju prispevek v denarju v sklad za obnovo mesta. V spremnem pismu izraža župan željo, naj bi prispevek sprejeli «kot izraz solidarnosti in prijateljstva med narodi v skupni perspektivi za mir».

Švicarski Rdeči križ je do sedaj poslal v Skopje za 680.000 frankov daril. Razen tega je glavni odbor švicarskega Rdečega križa sklenil določiti drugih 450.000 frankov za drugo fazo akcije za pomoč, ki obstaja v graditvi začasnih stanovanj za zimo. Rdeči križ bo poslal predvsem lesene montažne hiše.

Proučujejo pa še druge možnosti pomoči. Slo bo za dolgoročno akcijo, ki bo trajala več mesecev. Zaradi tega se švicarski Rdeči križ že sedaj zahvaljuje vsem tistim, ki bodo prispevali za žrtve potresa v Skopju, s tem da bodo poslali denarne prispevke na poštni tekoči račun III-4200 v Bernu.

Predstavnik glavnega tajnika OZN, ki je obiskal Skopje, je izjavil, da bo novo Skopje izraz mednarodne solidarnosti. Pri obnovi Skopja bodo jugoslovanskim strokovnjakom pomagali strokovnjaki drugih držav.

MOSKVA, 16. — Prvi pomočnik finančnega ministra Aleksej Poskonov je bil imenovan za predsednika sovjetske državne banke v zameno za Aleksandra Korovučkina.

PO OBISKU SCHROEDERJA V LOND

Bonn napovedal za ponedeljek podpis moskovske pogodbe

Adenauerjeva vlada odločno nasprotuje nenapadalni pogodbi med NATO in varšavskim paktom - Homove izjave

BONN, 16. — Po razgovoru, ki ga je imel zahodnonemški zunanji minister Schroeder v Londonu z britanskim zunanjim ministrom in po današnji izredni seji bonske vlade je predstavnik vlade von Hase sporočil, da bodo bonski predstavniki v ponedeljek podpisali v treh prestolnicah moskovsko pogodbo o delni prekinitvi jedrskih poskusov.

Von Hase je dodal, da bodo objavili uradno izjavo, v trenutku, ko bodo bonski predstavniki podpisali pogodbo. Izjava bo verjetno naslednje vsebine: 1. Jasno se bo poudarilo, da «samo zvezni vladi pripada pravica predstavljati vse nemško ljudstvo». 2. Zvezna vlada ne bo v zvezi s podpisom in z ratifikacijo pogodbe priznala nobenega ozemlja kot državo in nobenega režima kot vlado, ki jih do sedaj še ni priznala. 3. Sovjetsko okupacijsko področje «nima nobene pravice biti udeleženo pri postopkih, ki jih predvideva pogodba».

Von Hase je dalje sporočil, da je bonska vlada še storila «do sedaj uspešne korake» po diplomatski poti, da sporoči nevtralnim državam svoje stališče.

Nato je von Hase sporočil, da se je bonska vlada izrekla na današnji seji proti načrtom za nenapadalno pogodbo med NATO in državami varšavskega pakta. «Zahodna Nemčija, je dodal von Hase, ne more dopustiti, da bi se NATO in varšavski pakt postavljala na isto raven. Treba bo najti primeren trenutek za formulacije «konkretnih nemških predlogov za tesno povezavo med ukrepi za popustitev vojaške napetosti in političnimi rešitvami nemškega vprašanja». Kot organizem, ki naj bi mu poverili pogajanja o tej zadevi, je von Hase omenil odbor zahodnih poslanikov v Washingtonu. Baje je francoska vlada obljubila, da bo njen predstavnik aktivno sodeloval v tem odboru.

Kar se tiče morebitne navzočnosti vzhodnonemških predstavnikov na sejah podpisnikov moskovske pogodbe, je zvezna vlada mnenja, da se to lahko prepreči, ker Vzhodna Nemčija ni postala članica pogodbe, tudi če jo je podpisala. S tem v zvezi je omenil tak precedens z ženevsko konvencijo, kateri se je vzhodnonemška vlada pridružila, ne da bi bila sprejeta kot članica.

Na današnji seji bonske vlade so najprej poslušali poročilo zunanjega ministra Schroederja o njegovih razgovorih z angleškim zunanjim ministrom. Na sejo so povabili tudi voditelje parlamentarnih skupin. Navzoči so bili von Brentano za demokristjansko skupino, Strauss za krščanskosocialno skupino, Mende za liberalce in Ollenhauer za socialdemokrate. Zvedelo se je, da je bilo na seji zelo napeto. Nekateri udeleženci so ponovili kritiko proti vladi, ker je sklenila podpisati pogodbo. Najostreje sta nastopila bivši zunanji minister von Brentano in bivši minister za obrambo Strauss.

Uradno sporočilo o razgovorih zunanjega ministra Schroederja v Londonu pravi, da je dala Velika Britanija Zahodni Nemčiji potrebna zagotovila o tem, da sklenitev moskovske pogodbe ne bo povzročila nobene spremembe v stališču Velike Britanije do Vzhodne Nemčije.

Angleški zunanji minister lord Home je sinoči na tiskovni konferenci izjavil, da bi morala morebitna nenapadalna pogodba med NATO in varšavskim paktom vsebovati tudi berlinsko in nemško vprašanje. Dodal pa je, da se mu zdi málo verjetno, da bi sovjetska vlada hotela povezati ti dve vprašanji. Lord Home je dalje izjavil:

1. Francosko-nemška pogodba je sama na sebi dobra stvar, toda ne nudi Zahodni Nemčiji nobenega dodatnega jamstva k jamstvu NATO in ZDA. Upati je, in gotovo je, da Francija ne bo nikoli skušala razbiti atlantsko zavezništvo.

2. Stališče Sovjetske zveze, ki je pripeljalo do podpisa moskovske pogodbe, je treba pripisati prepričanju, po kubanski krizi, da Sovjetska zveza «ne more bistalno menjati ravnotežja sil med glavnima svetovnima velesilama». Drugi činitelji so spor s Kitajsko ter potrebe gospodarskega in vojaškega značaja. «Kitajska je s svoje strani, naslanjajoč se na doktrinarska in ekspanzionistična načela, pripravljena uporabiti silo, kakor je to storila proti Indiji, toda ne bo tvegala vojne z ZDA».

3. SZ se ne sme bati, da bi ustanovitev atlantske jedrske sile prinesla uirjenje jedrskega orožja, ker se nadzorstvo nad tem orožjem ne bi poverilo državam udeleženkam.

4. Sporazum o preprečitvi iznenadnih napadov bi bil zelo zapleten. Na drugi strani pa je postopno znižanje oboroženih sil v Nemčiji umestno, dočim pa je treba zavrniti zamisel «odmika», ki bi ustvaril praznino v Srednji Evropi. Po mnenju britanskega ministra bi morale čete OZN ostati na meji med obema Nemčijama do rešitve berlinskega in nemškega vprašanja.

Iz Londona in Washingtona javljajo, da sta britanska in ameriška vlada odklonili sprejem sovjetskega sporočila, da je Vzhodna Nemčija podpisala moskovski sporazum, ker ti dve vladi ne priznavata vzhodnonemške vlade.

DANES

Medtem ko v ameriškem senatu nadaljujejo razpravo o ratifikaciji moskovske pogodbe ter se pri tem vrstijo zagovorniki in nasprotniki pogodbe, je ameriški državni tajnik na včerajšnji tiskovni konferenci izjavil, da bodo v prihodnjih tednih in mesecih nadaljevali razgovor s Sovjetsko zvezo. Pripomnil je, da je v Moskvi dobil vtis, da želi Sovjetska zveza začeti splošno diskusijo o vseh nerešenih vprašanjih med Vzhodom in Zahodom. Pri tem pa je izjavil, da bi bilo najbolje iskati najprej stične točke. Dokaj dvoumne so njegove izjave glede morebitnega sporočila atomskih tajnosti Franciji. Izjavil je, da se bodo ZDA držale moskovske pogodbe ter ne bodo dajale drugim državam informacij, da bi mogle delati eksplozije, «ki jih ta pogodba prepoveduje». Če bi Francija torej uporabila te informacije za podzemeljske eksplozije, bi jih eventualno lahko dobila.

Kar se tiče nenapadalne pogodbe med NATO in varšavskim paktom, pa se ZDA še niso posvetovale s svojimi zavezniki, in potrebno bo prej vedeti za točno sovjetsko stališče o tem. Na ženevski konferenci pa je ameriški delegat v zvezi s tem izjavil, da razprava o tej pogodbi ne spada na ženevsko konferenco.

Po obisku zahodnonemškega zunanjega ministra v Londonu, kjer so mu dali zagotovila, da ne bodo priznali Vzhodne Nemčije, je bonska vlada včeraj sporočila, da bo podpisala moskovsko pogodbo v ponedeljek v vseh treh prestolnicah. Odločno pa nasprotuje nenapadalni pogodbi NATO-Varšava.

Spodbudna novica je tudi sporočilo, da sta se ameriška in sovjetska vlada sporazumeli o poskusih za komunikacije s pomočjo umetnih satelitov. Na obeh straneh poudarjajo, da je to dober začetek, ki je važen za morebitno širše sodelovanje na tem sektorju.

V Brazzavillu je vojska po množičnih demonstracijah odstavila Juluja in njegove ministre. Imenovala je začasno vlado, ki ji predseduje član Julujeve stranke, ki pa pripada njeni levi struji. Nova vlada je odredila splošno amnestijo za politične kaznjence. Napovedujejo tudi nove volitve. Za sedaj je odstranjena golistična lutka Julu. Kako se bodo stvari dalje razvijale, je težko napovedovati. Ni pa verjetno, da bi se povrnil diktatorski režim duhovnika Juluja, ki je v letih svojega vladanja dal pozapreti vse politične nasprotnike.

Prvi rezultati borbe proti mafiji na Siciliji

«Avanti!» odgovarja Saragatu v zvezi z njegovo polemiko proti graditvi atomskih central v Italiji

RIM, 16. — Operacije proti mafiji v Palermu in palermski pokrajini, ki jih vodijo policijske sile po krvavih dogodkih v Ciaculliju, kjer je zgubilo življenje sedem policijskih agentov, so rodile prve uspehe: od začetka operacij pred poldrugim mesecem so priprli okrog tri tisoč oseb, ki so jih zaslišali, okrog 600 pa so jih zaprli preventivno, da bi jih poslali na prisilno bivališče, ker so bili izdali proti njim že pred časom tiralico. Hkrati so v tem razdobju zaplenili 56 pušk, 15 samokresov, 17 revolverjev in ogromne količine raznovrstnega streliva; 53 osebam je policija odvzela orožni list, 163 osebam pa so odvzeli šofersko izkaznico.

Med aretiranci so tudi nekatera bolj znana imena siciliske mafije, vendar pa so glavni voditelji še vedno na svobodi, ker so se umaknili na celinsko Italijo.

Parlamentarne počitnice se končajo danes: jutri bo zasedala poslanska zbornica, senat pa bo zasedal šele v torek. Ob pomanjkanju političnih dejavnosti se nadaljuje polemika med Saragatom in glasilom PSI «Avanti!» o atomskih elektrarnah. Javnosti sicer še ni znano jedro in smoter te polemike, vendar pa se zdi, da polemika izhaja iz dveh nasprotujočih si stališč glede rentabilnosti graditve atomskih elektrarn, spričo dejstva, da je električna energija, ki jo proizvajajo take elektrarne danes še nepriměrno dražja od energije, ki jo proizvajajo termične elektrarne ali hidrocentrale. S tem v zvezi Saragat zatrjuje, da stane kWh električne energije, ki jo bodo proizvajale tri italijanske atomske elektrarne (prva, v Latini, je že v pogonu; druga, v Garigliano, bo stekla v prihodnjih mesecih, medtem ko bo tretja, v Trinu Vecellese, stekla šele čez poldrugo leto), okrog devet lir, medtem ko stane kWh «navadne» električne energije okrog 4,5 lire, vsekakor pa ne več kot pet lir. Gradbeni stroški za vse tri atomske centrale bodo znašali okrog 200 milijard. Saragat se vprašuje: «Ali pomeni dobro gospodariti z javnim denarjem, če investiramo 200 milijard, da bi jih izgubili vsako leto več kot dvanajst, in to v popolno breme davkoplačevalca?» Nato pa zaključuje, da bi bilo pametneje počakati na tehnični napredek drugih močnejših držav, da bi gradili v Italiji atomske električne energije takih elektrarn trarne šele takrat, ko bo cena kWh enaka ali nižja od one navadnih elektrarn, kar bomo dosegli baje okrog leta 1970.

Na te argumente Saragata pa «Avanti!» odgovarja, da cene kWh ni smet kalkulirati na podlagi ene same poslovne dobe, ampak v zvezi z življenjsko dobo elektrarne, in da se v «zastareli» elektrarni proizvodni stroški stalno večajo; po drugi plati pa je pot, ki jo predlaga Saragat, prav tista, po kateri so navajeni hoditi mnogi italijanski industrijci, «navajeni», da iščejo največji možni dobiček ne v izvirnih tehnoloških procesih, v stalni modernizaciji lastnih naprav, da bi dosegli vedno nižje proizvodne stroške, ampak v izkoriščanju cenene delovne sile in v carinski zaščiti». Meniti, da je moč čakati na tehnološki napredek bogatejših držav, da bi se nato z njim okoristili, je po mnenju člankarja «pobožna in naivna iluzija»: «Na področju politike znanstvenega raziskovanja so očitno možne različne odločitve in izbire, tudi taka, da se že vnaprej odrečemo neki politiki, kakor se zdi, da je bil namen italijanskega vodilnega razreda v teh poslednjih 40 letih; toda najslabša odločitev, ki jo je moč sprejeti, je zatrdno tista, ki jo predlaga Saragat, namreč da bi izkoristili rezultate tujih raziskovanj». Članekar zaključuje, da je treba vprašanje jedrskega raziskovanja vključiti v splošno fronto znanstvenega raziskovanja: «Mislim na gospodarsko načrtovanje, ne da bi imeli pri roki vsedržavno tehniško-znanstveno organizacijo, ki bi bila zmožna zadostiti potrebam proizvodnje in služiti pravočasno važnejšim sektorjem proizvodnje, ki jih nakazujejo gospodarstveniki in politiki, je največji nesmisel, ki si ga je moč zamisliti, če nočemo, da bi načrtovanje pomenilo le načrtovanje revščine in organiziranje izseljevanja».

Ferhat Abas izključen iz FLN

ALŽIR, 16. — Ferhat Abas, ki je zapustil mesto predsednika narodne skupščine, je bil danes izključen iz narodnoosvobodilne fronte (FLN).

Njegovo izključitev je sporočil član političnega urada Ben Ala. Izjavil je, da je bil Abas izključen zaradi kritike, ki jo je izrekel proti stranki. Ferhat Abas bo še dalje ostal poslanec.

Ben Ala je dalje sporočil, da je politični urad FLN sklenil podaljšati za eno leto mandat sedanje skupščine, ki bi moral poteči prihodnji mesec.

Rusk o nujnosti iskanja podlage za nadaljnje sporazumevanje s SZ

Po njegovem mnenju je bolje iskati ločene stične točke - Poziv senatu, naj ratificira moskovsko pogodbo

WASHINGTON, 16. — Ameriški državni tajnik Dean Rusk je na tiskovni konferenci izjavil, da je ameriška vlada mnenja, da je Sovjetska zveza jasno nakazala svoj namen, proučiti druge točke trenja med Vzhodom in Zahodom, zlasti glede ustanovitve stalnih nadzorstvenih postaj, da se preprečijo iznenadni napadi.

Rusk je dodal, da je treba videti, ali je po prvem koraku moč proučiti druga vprašanja, da se ugotovi, na kakšni podlagi bo mogoč sporazum. Od leta 1958 dalje se je debata vrtela okoli možnosti določitve meje konvencionalnim četam in določitve brezatomskih področij. Vendar se v sedanjem stanju ne zdi mogoče, da bi mogli vsa ta vprašanja medsebojno povezati. Zato je bolje iskati ločene stične točke.

Zatem je Dean Rusk izjavil, da je med svojimi razgovori v Moskvi dobil vtis, da, če ni moč začeti splošne diskusije o vseh vprašanjih med Vzhodom in Zahodom, se vendarle lahko upošteva diskusija o nekaterih posebnih točkah, med katerimi je vprašanje nadzorstvenih postaj proti iznenadnim napadom. Dodaj je, da bodo v prihodnjih tednih in v prihodnjih mesecih nadaljevali stike s Sovjetsko zvezo.

Dalje je Dean Rusk izjavil, da je sedaj moč samo domnevati, kaj Sovjetska zveza želi. Vendar pa se zdi, da želi iti preko jedrske pogodbe. Ta možnost seveda narekuje tesna posvetovanja med zavezniki NATO. Zato se bo ameriška vlada posvetovala s Francijo in z ostalimi državami, in njih mnenje se bo upoštevalo. Vendar pa niso o tem še razpravljali z zavezniki in zaradi tega ne bo moglo biti stališče NATO določeno, dokler ne bo znano točno stališče Sovjetske zveze glede tega.

«Določitev stalnih nadzorstvenih postaj, katerih osebje bo imelo samo omejeno svobodo potovanja, je dodal Rusk, bo prineslo nekatere prednosti tudi v jedrski dobi. Tako bi bilo moč takoj ugotoviti večje premike konvencionalnih čet. Sporazum o tem bi bil omejen napredek, toda to ne pomeni, da ne bi bil koristen.»

Nato je Dean Rusk izjavil, da po njegovem mnenju ne bi podpis nenapadalne pogodbe med NATO in varšavskim paktom bil pogoj, brez katerega ne bi mogli diskutirati o drugih vprašanjih med Vzhodom in Zahodom. Njegovo mnenje je, da sovjetska vlada ni nikoli zavzela glede tega neomajnega stališča. Po razgovorih Harrimana v Moskvi je bilo namreč dogovorjeno, da se bodo ZDA posvetovale s svojimi zavezniki.

Kar se tiče ameriške politike do sporočanja jedrskih tajnosti drugim državam, zlasti pa Franciji, je Rusk izjavil, da bo ameriška vlada upoštevala prvi člen moskovske pogodbe, ki prepoveduje podpisnikom, da pomagajo drugim državam, da bi delale poizkuse, «ki niso podzemeljski».

Rusk je to izjavil na vprašanje v zvezi s stališčem senatorja Morseja, ki je v zunanjepolitičnem odboru senata dejal, da bo glasoval proti ratifikaciji pogodbe, če se ameriška vlada ne obveže, da ne bo sporočila nobene atomske tajnosti Franciji. Rusk je poudaril, da se ZDA čutijo vezane po pogodbi, da ne sporočijo nobene jedrske informacije kateri koli državi, ki bi delala eksplozije, ki jih ta pogodba «prepoveduje».

V začetku svoje tiskovne konference je Dean Rusk podal izjavo, v kateri je odločno pozval ameriški senat, naj brez sprememb odobri program za pomoč tujini, kakor ga predlaga Kennedy. Izjavil je, da se temeljna načela te pomoči niso menjala od časa Marshallovega načrta ter da je njen namen še vedno «podpirati neodvisnost vseh držav sveta in spodbujati njih gospodarski razvoj».

Izjavil je dalje, da umik sovjetskih čet s Kube pomeni znaten prispevek za reševanje vprašanj med Zahodom in Vzhodom. Izrazil je «upanje», da bo južnovietnamska vlada dala pobudo za «ureditev položaja v deželi in da bo vzpostavila temelje svobode». Dalje je izrazil upanje, da bo portugalska vlada «upoštevala čustva angolskega ljudstva». Zatem je Rusk izjavil, da številne države Vzhodne Evrope skušajo izboljšati svoje odnose z ZDA, toda še prezgodaj je podrobno govoriti o tem.

Državni tajnik je sporočil, da ZDA niso dobile nobene novega pojasnila o predlogu, ki ga je sprožil de Gaulle na svoji zadnji tiskovni konferenci za sklicanje konference štirih o razorožitvi pred koncem leta. Poudaril je, da kitajski predlog za splošno konferenco državnih poglavarjev o jedrski razorožitvi ne more napredovati, ker ne vsebuje nobenega elementa za napredovanje. Izjavil je, da so ZDA dobile informacije, da je Sovjetska zveza nudila Kitajski važno tehnično pomoč, zlasti na jedrskem sektorju, da pa je ta pomoč prenehala med leti 1950 in 1960.

ZDA odklanjajo razpravo o nenapadalni pogodbi na ženevski konferenci

ŽENEVA, 16. — Na današnji seji odbora osemnajstorice so govorili o vzporednih razorožitvenih ukrepih, predvsem pa o mednarodnih nadzorstvenih postajah.

Ameriški predstavniki Stelle je izjavil, da so med vzporednimi razorožitvenimi ukrepi, ki jih je svoj čas Zahod predlagal, tudi ukrepi, ki se tičejo nevarnosti iznenadnih napadov. Razpravo o tem je Sovjetska zveza tedaj zavrnila. Ker pa Moskva sedaj znova povzema ta predlog, ki bi bilo dobro, da bi odbor zadevo podrobno obravnaval. Pri tem pa je omenil, da je leta 1958 na ženevski konferenci sovjetska delegacija povezala možnost ustanovitve nadzorstvenih postaj z umikom tujih čet iz obeh Nemčij, in z določitvijo brezatomskega področja v Srednji Evropi.

Sovjetski delegat Carapkin je v svojem odgovoru izjavil, da namerava sovjetska vlada povezati določitev morebitnih nadzorstvenih postaj z ukrepi za zmanjšanje števila tujih čet v obeh Nemčijah (kot začetni ukrep za umik vseh tujih čet evropske celine) ter z določitvijo brezatomskega področja v Srednji Evropi. Carapkin je poudaril, da je istočasna odločitev o vseh teh ukrepih potrebna, če se hoče, da bo preprečitev iznenadnih napadov ali krajevnih napadov res učinkovita.

Carapkin je nato naštel ukrepe, ki jih bi bilo treba obravnavati in uresničiti. Ti so: Nenapadalna pogodba med državami NATO in varšavskega pakta; skrčenje vojaških proračunov; brezatomsko področje v Sredozemlju itd. Se posebej je poudarjal nenapadalno pogodbo in je dodal, da bi šlo za «neškodljiv» ukrep, ki ne bi zadeval interese nobene pogodbenice in ki ne bi postavljal pravih težav. Pri tem je omenil skupno sporočilo ob podpisu moskovske pogodbe, v katerem se podpisnice obvezujejo, da se bodo posvetovale v svojimi zavezniki, da pride do sporazuma.

Ameriški delegat Stelle pa je dejal, da ostane stališče ameriške vlade do te pogodbe nespremenjeno, t. j. da ženevska konferenca ne sme obravnavati političnih vprašanj, in zato ta konferenca ni primerna za diskusijo o tem. Nova seja bo v torek.

Stranka Al baas in komunizem

Kairo, avgusta

Ali je stranka Al baas v bistvu protikomunistična ali pa samo nasprotuje liniji in praksi komunističnih partij in skupin v arabskem svetu? To vprašanje se čedalje pogosteje pojavlja, odkar je Al baas, ki se ima za edino resnično levo stranko v tem delu arabskega sveta, prišel na oblast v Iraku in Siriji.

Na to vprašanje odgovarja načelno programatska resolucija Al baasa iz leta 1959, konkretno pa praksa po prevratu v Bagdadu in Damasku v februarju in marcu letos. Med lastno hudo notranjo krizo je Al baas na kongresu v Libanonu jeseni l. 1959 prejel resolucijo s stališči o vseh in tudi o «komunističnem» vprašanju, ki je še vedno v veljavi.

«Od svoje ustanovitve naprej je stranka določila ideološko stališče do komunizma, razgalila napake in nevarnosti, ki jih ta vsebuje za arabsko osvobodilno gibanje, je rečeno v tej resoluciji. Nadalje govori resolucija o potrebi, da se okrepi «ideološki boj proti komunističnim krivim potem», o odločnosti, da se nadaljuje boj «proti rušilnemu lokalnemu komunizmu», za podvojitev naporov, da se osamijo in uničijo komunistične partije na različnih naših območjih (tu mislijo na posamezne arabske države), hkrati pa razkrinkajo njihove izdaje in njihovi zločini v iraški in alžirski revoluciji, v zvezi s Palestino in vprašanji (arabske) enotnosti.

Pri določanju tega stališča — ki je skupno Al baasu in praktično vsem drugim političnim skupinam arabskega Srednjega vzhoda danes in je bilo skupno že prej — je Al baas obilno in spretno izkoriščal napake komunističnih skupin in partij na Srednjem vzhodu. Ker so bile bolj obrnjene k zunanjemu svetu kot pa k svojim deželam, niso nikoli dovolj poznale niti razumele notranjih gibanj, imele so največkrat negativno stališče do narodnoosvobodilnega gibanja, bile so dogmatske in sektaške. Taka politika je na primer privedla komunistično partijo Iraka, — po njenem uradnem priznanju — do udeležbe pri zločinih v Kirkuku leta 1959 in sploh do pomanjkanja močnega in zdravega komunističnega gibanja v tem delu sveta. To je Al baasu in drugim vedno omogočalo, da so spričo obtožb, da so protikomunisti, odgovarjali, da so protikomunisti samo toliko, kolikor gre za politično linijo in akcijo lokalnih komunističnih partij.

Ta argument je opaziti tudi v omenjeni programatski resoluciji Al baasa, čeprav je njen splošen ton jasno protikomunističen. Razen tega pa ni Al baas, kadarkoli je sodil, da je v političnо težavnem položaju, bežal od taktične fronte s komunisti. Do tega je svoječasno prišlo v Siriji. Ko pa so ustanovili sirsko-egiptovsko zvezo, je bil Al baas med prvimi, ki so izkoristili napačno stališče Komunistične partije Sirije do enotnosti sploh in do sirsko-egiptovske zveze posebej ter prispevali k politični in fizični odstranitvi KP Sirije.

Po prevratu v Iraku je bil najpogostejši argument pri obrambi iraških protikomunističnih preganjanj in ubojev tale: «Neogibno maščevanje za dogodke v Mosulu in Kirkuku, toliko bolj neizbežno, če upoštevamo ostrino značaja in miselnosti Irančanov». K temu so navadno pristavljali še to, da so komunistične partije v bistvu secesionistične in da je zlasti KP Iraka branila Kasema, «za katerim kaj slabšega sploh priti ne more».

V Siriji, kjer so, podobno kot v vseh arabskih deželah Srednjega vzhoda, komunistično delovanje prepovedali, so komuniste po marčnem prevratu obtožili secesionizma in jih dali na črno listo. Političnih ubojev, ki so tudi sicer redki v Siriji, tokrat ni bilo.

Malo pozneje, ko so obnovili vojaške operacije proti Kurdom, so Barazanija in kurdsko demokratsko stranko obtožili, da sta «komunistična agenta», tako v Bagdadu kot Damasku, vtem ko so Sovjetsko zvezo obtožili, da je dala pobudo za upor.

Značilno je, da so «komunistično nevarnost» pogosteje omenjali tudi na znanih trojnih pogajanjih o enotnosti v Kairu. Nedavno tega, v času čudnega — in po mnenju mnogih ne povsem dobro uprizorjenega «upora» v taborišču Rašid pri Bagdadu — pa so komuniste, fizično zdesetkane in politično dezorientirane, spet obtožili, da so skušali napraviti prevrat.

Eden najuglednejših arabskih politicnih komentatorjev je ob tej priložnosti dejal, sicer ne javno, da ga stališče Al baasa do komunizma spominja na «dobri, stari protikomunizem Zahoda». Vsaj v Kairu so nedavni «bagdadski upor» mnogi razumeli kot opozorilo Al baasa Naserju: «Če izginemo mi, bodo prišli komunisti.» Ni malo tistih, ki sodijo, da je bil to poglavitni pouk «upora».

Na vprašanje o komunistih in komunizmu daje osrednje vodstvo Al baasa v Damasku pogosto pomirjujoče načelne izjave. Pokrajinski vodstvi Al baasa v Iraku in Siriji izvajata nekoliko drugačno konkretno prakso. Ko so v zadnjih dneh med drugim objavili, da so izvršili vrsto smrtnih obsodb nad pripadniki iraške komunistične partije, so začeli tisti, ki so pojasnjevali februarska preganjanja kot «neogibno fizično popravljanje napak iraških komunistov» dvomiti v lastno prepričanje.

Za komuniste pravijo tukaj, da niso nikoli razumeli nacionalistov. Zdaj velja enako tudi obratna ugotovitev. **FAIK DIZDAREVIĆ**

(*«Komunist»*)

«Prijetno» kopanje na plaži v Alassiu

Pri 21 letih zna že 15 jezikov

PARIZ, 16. — Student iz Orangea Guy Bes, ki ima 21 let in študira na šoli za orientalske jezike v Parizu, je vsekakor francoski prvak med poznavalci tujih jezikov, saj se je v nekaj letih naučil cele vrste jezikov: finskega, korejskega, kitajskega, ruskega, češkega, danskega, norveškega, nemškega, švedskega, holandskega, angleškega, italijanskega, španskega in portugalskega.

Pri zadnjih izpitih je bil Guy Bes sam — med 2500 kandidati — ki se je istočasno prijavil za štiri jezike. Uvrstil se je na prvo mesto med 14 kandidati za finščino, med 7 kandidati za korejščino, med 95 kandidati za kitajščino in na drugo mesto med 70 kandidati za ruščino.

Ti uspehi so že prinesli Guyu Besu številna vabila v inozemstvo: Finska, n.pr., mu je ponudila šestmesečno štipendijo. Mladi študent, ki ni bil še nikoli čez mejo, pa je odklonil vse ponudbe, da ne bi prekinil ritma svoje dejavnosti. Namerava se naučiti še drugih jezikov; kot prva je na programu japonščina.

LONG BEACH, 16. — Včeraj zvečer so določili 15 «miss», izmed katerih bo izbrana «mednarodna krasotica». Med 15 izbranimi «miss» jih je šest iz Evrope; Italijanke ni med njimi.

film — knjige — gledališče — plesi — glasba — slikarstvo

Slovenski oktet je pel na Dunaju

Iz Avstrije se je vrnil Slovenski oktet iz Ljubljane, ki je poleg snemanja slovenskih in jugoslovanskih pesmi za oddajo graškega radia z velikim uspehom pel v ponedeljek na samostojnem koncertu v palači Rasumofsky na Dunaju. Prireditev je bila v okviru elitnih poletnih komornih koncertov v dunajskih dvorcih, ki jih organizira za znamenite mednarodne soliste in avstrijske nagrajence oddelek za kulturo dunajske mestne občine. Program, v katerem je bil ciklus Gallusovih motetov ter izbran repertoar jugoslovanskih, slovenskih in črnskih pesmi, je občinstvo ter kritike navdušil, tako da je moral oktet na koncu nekaj pesmi dodati.

Umrl je pisatelj Vsevolod Ivanov

MOSKVA, 16. — *Včeraj je v starosti 68 let umrl sovjetski pisatelj in dramatik Vsevolod Ivanov, ki so ga imeli za enega od začetnikov sovjetske literature. Pokopali ga bodo jutri. — Agencija Tass navaja, da je Maksim Gorki, ko je bral l. 1916 prve novele Ivanova, takoj opazil sledove velikega talenta. Eno izmed klasičnih del sovjetske literature je «Oklopni vlak 14-69» Ivanova, ki je bilo prirejeno za gledališče pod naslovom «Vizija» in je odprlo pot gledališkim delom z revolucionarno vsebino.*

Aleksander Solženicin je napisal novo novelo

MOSKVA, 16. — *Aleksander Solženicin, avtor romana «En dan Ivana Denisoviča», je napisal novo novelo «V korist stvari», ki jo ta teden objavlja revija «Novy mir». Novo delo ni mnogo drugačno od prvih dveh Solženicinovih. Tudi to je zgodba nekega poloma, popis poraza dobre volje, ki jo premaga birokracija in administracija.*

Septembra v Vicenzi ciklus klasičnih del

Od 5. do 21. septembra bo v Olimpijskem gledališču v Vicenzi ciklus predstav klasičnih del. Pedro Calderon De La Barca je avtor prvega dela «Hiše z dvojnimi vrati ne moreš nadzirati». Režira Alessandro Brissoni, igrajo pa Corrado Pani, Carlo Ninchi in drugi. Premiera bo 5. septembra ter nato dve reprizi v sledečih dveh dneh. V dneh 13., 14. in 15. septembra bo na sporedu Sofoklejev «Kralj Ojdip». Režira Alexis Minotis, igrajo pa Tino Carraro, Anna Miserocchi in drugi. Samo enkrat pa bodo uprizorili (21. sept.) komedijo «Lo frate 'nnamurato» Gennarantonia Federica, ki jo je uglasbil Giovan Battista Pergolesi. Dirigiral bo Ennio Gerelli, režira pa Filippo Crivelli.

* * *

CHARLOTTESVILLE (Virginia), 16. — *Pianist in skladatelj John Powell je včeraj umrl v starosti 80 let. Zadela ga je srčna kap. Nastopal je po vsej Evropi in Ameriki ter igral z najpomembnejšimi orkestri. Svojo koncertno kariero je pričel v Berlinu l. 1908.*

* * *

Predsednik republike Segni je prevzel pokroviteljstvo nad «glasbenimi tedni v Stresi», ki se bodo pričeli v ponedeljek 26. t. m. z nastopom orkestra milanske Scale.

* * *

Na tradicionalnem atenskem umetniškem festivalu pod Akropolo so na sporedu drame, koncerti in baletne predstave; 22. avgusta bo nastopila frankfurtska Opera, katere simfoničnemu orkestru bo dirigiral Lovro Matačić.

* * *

Skupina italijanskih opernih pevcev je priredila v Dubrovniku koncert opernih arij v korist prizadetim v Skopju.

* * *

GARDONE RIVIERA, 16. — *V Vittorialu so danes uprizorili D'Annunziovo «Jorijevo hčer». Nastopili so Elena Zareschi, Salvo Randone, Giulio Bosetti, Laura Carli, Giuliana Lo Jodice.*

PESCARA, 16. — *Tu so odigrali D'Annunziovo delo «La fiaccola sotto il Moggio». Režiral je Maner Lualai, igrali pa so Emma Gramatica, Renzo Ricci, Eva Magni, Carlo Ninchi, Annibale Ninchi, Lia Angeleri.*

* * *

V majski številki «Bulgaria d'oggi» je poleg drugih zanimivih člankov spisal prof. Petra Dinekova «1100 let slovanske književnosti (Delo Cirila in Metoda)». Revija izhaja še v angleščini, francoščini, nemščini, španščini in esperantu.

Na Avali grade stolp za jugoslovansko televizijo. Stolp je že visok 176 m, zgraditi pa je treba še 35 m visoko «gondolo» s sedmimi terasami; pet jih bo na uporabo pošti in televiziji, v eni bo kavarna, prav zgoraj pa bo razgledna terasa. S stolpa bo videti po Šumadiji, Sremu in vse do djerdapskih masivov

PO NAPADU NA VLAK V ANGLIJI

Doslej so našli 240.000 šterlingov toda policija se kaže optimistična

Denar, ki so ga doslej našli, ne bi zadostoval niti za nagrade informatorjem. Od petih aretiranih oseb je mogoče katera pripadala roparski tolpi

LONDON, 16. — Policija je sporočila, da je bilo v vrečah, ki so jih našli v gozdu blizu Dorkinga v Surreyu, nekaj več kot 100.000 šterlingov. Celotna vsota doslej najdenega denarja znaša 240.000 šterlingov: to ni še niti čisto dovolj za nagrado, obljubljeno tistemu, ki bi izsledil roparje. Po mnenju policije so bile vreče v gozdu vsaj že dva dni in v njih je bil samo denar. Agentje sedaj natančno preiskujejo vso okolico in zaslišujejo stanovalce vseh bližnjih hiš.

V Bournemouthu je policija odvedla gospo Ethe Clark neznano kam, ker se ženska boji represalij. Po njeni informaciji sta bili namreč aretirani dve osebi, o katerih se sumi, da bi lahko bila roparja.

Predstavnik policije je izjavil, da je roparsko tolpo že zajela panika in se skuša znebiti vsaj dela ogromnega plena, ki ga je zajela pri napadu na vlak. Zaradi tega tudi policija bučno razglaša nekatere svoje uspehe, da bi med roparji povzročila še več panike. V tej paniki lahko roparji napravijo kako napako, ki bi pomagala jih zaslediti.

Danes dopoldne so pripeljali pred sodišče v Linslade pet oseb, zagrnjenih s kapucami, da jih fotografi ne bi mogli fotografirati. Od teh sta dve obtoženi sodelovanja pri napadu na vlak.

GERALD MCARTHUR

vodi preiskavo v zvezi z napadom na poštni vlak v Angliji. Fotografiran je pred hišo, kjer so imeli roparji zatočišče

Zopet rop poštnih vreč

GILLINGHAM, 16. — Skupina banditov se je danes zvečer polastila poštnega tovornjaka, ki je bil ustavljen na neki cesti v Gillinghamu, ter je odnesla vse vreče s priporočenimi pošiljkami.

Tovornjak so pozneje našli toda izpraznjen. Skušajo ugotoviti vrednost ukradenega blaga.

Oropali so Alicio Markovo

NEW YORK, 16. — Ko je hotela vstopiti v svoje stanovanje v nekem newyorškem hotelu, so bivšo angleško plesalko Alicio Markovo roparji napadli. Grozili so ji z orožjem in zvezali roke na hrbtu. Markova jih je morala peljati k nekemu predalu v svoji sobi, kjer je bilo nekaj denarja in razni dragulji. Potem ko so roparji odšli, je Markova po mnogih naporih končno priklicala hotelsko telefonsko centralo ter dala obvestiti policijo.

Alicia Markova, ki je kot plesalka postala slavna pa vsem svetu, sedaj ne pleše več, pač pa vodi operni balet gledališča Metropolitan v New Yorku. Ima 52 let.

RAPALLO, 16. — Dva mladeniča 18 in 25 let sta si za včerajšnji praznik dajala opravka z nekimi raketami, pri čemer se je zgodilo, da se je neka žica dotaknila napeljave visoke napetosti. Tok je starejšega ubil, drugi pa je v zelo hudem stanju v bolnišnici.

ZOPET ŽRTVE PLANIN

Neusmiljena stena Eigerja zahtevala še dve življenji

Planike so izvabile v smrt dva planinca - Našli so truplo alpinista, ki je pred 12 leti padel v ledeniško razpoko

ZERMATT, 16. — Trije od štirih italijanskih alpinistov, ki so se povzpeli na Matterhorn, so prispeli v Zermatt. Imajo simptome zmrznjenja in motnje vida. Ti trije so Romano Perego, Giovanni Brignolo in Giuseppe Cortelli. Po zdravniškem pregledu bodo zvečer najbrž odpotovali v Italijo, medtem ko je četrti član skupine Andrea Mellano že prej odpotoval.

TRIDENT, 16. — Rudar Mario Inama iz Clesa, star 37 let, ki se je šele pred nekaj dnevi vrnil iz Nemčije na poletne počitnice, se je na hribih nad dolino Tovel ubil, ko je iskal planike. Bil je v družbi dveh prijateljev, od katerih se je oddaljil, da bi preiskal neki nedostopni predel. Pri tem se mu je odkrušil prijem in Inama je padel deset metrov globoko. Obležal je mrtev. Njegovo truplo se je potem valilo še kakih trideset metrov po strmem travnatem pobočju.

Po več urah so truplo spravili v dolino reševalci in gasilci. Inama se je poročil šele pred nekaj meseci z neko Nemko.

Podobna usoda je doletela 17-letnega Maura Martinija iz Collegna. Tudi on je nabiral planike v steni skupine Odle, ki se nahaja med dolinama Isarco in Gardena. Nenadoma mu je zmanjkalo prijema in padel je v jarek, kjer so ga kmalu našli že mrtvega. V roki je še tiščal šopek planik.

Pozno popoldne so odšle reševalne skupine iz Agorda, da bi skušale spraviti v dolino trupli plezalcev, ki sta padla s poti Tissi na Torre Venezia v skupini Civetta. Alpinista sta padla z višine 300 m na meliščа. Baje so na steni opazili še tretjega plezalca, za katerega pa še ni znano, kaj je z njim. Reševanje je težko zaradi teme in goste megle. Šele ob povratku reševalcev, ki jih pričakujejo pozno v noč, bo mogoče izvedeti za člane tragične naveze.

Proti 21,30 so se reševalci vrnili v kočo Vazzoler. Povedali so, da sta žrtvi 25-letni Sandro Figlio iz Cantùja ter 22-letna Fiorella Moretti iz Milana. Trupli so položili v neko sobo planinske koče, kamor bo še ta večer prišel pretor iz Agorda.

BERN, 16. — Še dva planinca sta postala žrtvi severne stene Eigerja (3972 m). To sta mlada Španca, 29-letni Alberto Rabada ter 28-letni Ernesto Navarro. Bila sta že nekaj dni v steni in umrla sta najbrž od mraza in slabosti. Zadnjikrat so ju videli, ko sta se vzpenjala po navpični skali nad ledenikom «Pajek». To je stena, ki nima izhodnih mest in s katere je tudi skrajno težko sestopiti. Mlada plezalca sta se vzpenjala zelo počasi in že čisto izčrpana, ko so ju včeraj zvečer ponovno oblaki zakrili pogledom opazovalcev na «Kleine Scheidegg».

Reševalna naveza, ki jo je vodil znani vodnik z Eigerja Tony Hiebeler in so jo sestavljali še Italijana Roberto Sorgato in Ignazio Piussi, Američan John Harlin in trije Španci, prijatelji obeh plezalcev, je odšla na pot s Kleine Scheidegg v četrtek. Hoteli so priti v bližino obeh Špancev. Vendar je bilo njih iskanje zaman; njih klicom je odgovarjal samo odmev.

Davi pa je «pilot ledenikov» Hermann Geiger opravil izvidniški polet ob severni steni Eigerja. Vreme je bilo lepo in stena se je kazala v vsej svoji grozljivosti: pokrita s snegom in ledenimi ploščami. Pilot je videl oba plezalca, privezana na skalo, toda negibna sta in sneg pokriva njuni glavi in ramena. Ko je letalo ponovno letelo v njuni bližini, se nista premaknila. Ne more biti torej dvoma o njuni usodi, zlasti še, ker je pilot letel zelo blizu.

AOSTA, 16. — Truplo nekega alpinista, ki je umrl pred dvanajstimi leti, so našli danes na ledeniku Rutor. Gre za prof. Angela Viscardija, rojenega v Airunu (Como) leta 1910 ter umrlega 5. septembra 1951. Padel je v neki prepad. Viscardi je bil salezijanski duhovnik.

Tovelsko jezero se je spet pordečilo

TRIDENT, 16. — V vročini teh dni se je ponovil fenomen, da se je Tovelsko jezero v Dolomitih pordečilo. Pordečitev povzroči mikroorganizem glenodinium, ki se nahaja v vodi tega jezera. Vendar pa pordeči samo del jezera. Za številne turiste je to velika atrakcija.

V WROCLAWU NA POLJSKEM

Pri eksploziji osem mrtvih

Eksplodirala je neka škatla z municijo, ostanek iz druge svetovne vojne

VARŠAVA, 16. — Strašna nesreča je zadela Wroclaw na Poljskem. Skupina mladih ljudi od devetega do devetnajstega leta je našla na nekem trgu zapuščeno škatlo ter jo hotela odpreti. V škatli pa je bila municija, ki je eksplodirala, brž ko je bila škatla odprta.

Eksplozija, ki je močno pretresla center mesta, je povzročila smrt sedmih dečkov, osmi pa je umrl, ko so ga peljali v bolnišnico. Štirje drugi pa so v bolnišnici; njih stanje je obupno.

Škatla z municijo je bila ostanek iz pretekle vojne.

25 mrtvih pri nesreči v Braziliji

RIO DE JANEIRO, 16. — Petindvajset oseb je izgubilo življenje in štirinajst jih je ranjenih, ker se je avtobus, na katerem so potovale, vnel v Lagosanti blizu Belo Horizonte. Na avtobusu je bilo okrog štirideset oseb.

Cristina Austin in Ford v Lignanu?

VIDEM, 16. — Milančanka Cristina Austin, o kateri se govori kot o verjetni drugi ženi Henryja Forda II, je baje kupila neko stanovanje v kopališču Lignano Sabbiadoro. Domnevajo, da se bo tu sestala z ameriškim industrijskim magnatom.

Priznal je uboj staršev

CELJE, 16. — Pred dobrim tednom so varnostni organi v Splitu prijeli devetnajstletnega Franca Kranjca iz Celja, o katerem so sumili, da je 18. julija med 5.20 in 5.40 zjutraj ubil svoje starše, Franca in Katarino Kranjc. Franc Kranjc, ki je zdaj v celjskih zaporih, je uboj staršev priznal. Hkrati je povedal, da je po storjenem dejanju pobegnil v Split, kjer se je zadržal pet dni. Nato se je umaknil v Zadar, kjer je ostal osem dni. Bil je tudi v Omišlju, nakar se je vrnil v Split, kjer so ga tudi prijeli. V tem času je zapravil denar, ki ga je odnesel od doma. Ne glede na to, da je preiskava še v teku in da je Franc Kranjc dejanje priznal, bo treba izvršiti še razne preiskave, da bi temeljito preverili obdolženčev zagovor in ugotovili, kakšni so bili odnosi med člani Kranjčeve družine.

Tudi za koroške Slovence ima šola vse polno še nerešenih vprašanj

Včerajšnja številka celovškega «Slovenskega vestnika» piše o šoli v Avstriji:

Pred nedavnim so bili v zveznem zakoniku objavljeni učni načrti za ljudske, glavne in posebne šole (BGBl. Nr 134/1963), po katerih se bo začelo poučevati že v novem šolskem letu 1963-64. V tej zvezi je treba opozoriti na nekaj problemov, ki se nanašajo na tako imenovano manjšinsko šolstvo na Koroškem.

Predvsem je treba ugotoviti, da so učni načrti izšli samo za nemške šole, ne pa tudi za dvojezični pouk na ljudskih šolah južne Koroške, kakor tudi še ni novega učnega načrta za oddelke s slovenskim jezikovnim poukom na glavnih šolah avojezičnega ozemlja.

Medtem ko je za pouk slovenščine na glavnih šolah dvojezičnega ozemlja že obstojal provizorični učni načrt, pa obvezne dvojezične ljudske šole, ustanovljene z odredbo iz leta 1945, učnega načrta sploh niso imele in ga tudi sedanje dvojezične ljudske šole, kot jih predvideva manjšinski šolski zakon iz leta 1959, vse do danes nimajo. In to kljub temu, da člen 7 državne pogodbe in § 19 manjšinskega šolskega zakona izrecno določata, da mora ministrstvo za pouk izdati učne načrte za manjšinske šole v sporazumu z deželnim šolskim svetom za Koroško. *Bivši referent za dvojezične šole in sedanji vodja oddelka za manjšinsko šolstvo pri deželnem svetu je po 15 letih svojega poslovanja baje leta 1960 končno le predložil ministrstvu osnutek takega učnega načrta. Če to drži, potem res ne moremo razumeti, zakaj vprašanje še vedno ni rešeno, saj bo jeseni že 18 let, odkar se brez učnega načrta poučuje slovenščina na dvojezičnih šolah južne Koroške. Brez učnega načrta pa je lahko vsaka šola tip zase in noben učitelj pravzaprav ne ve, kaj in koliko mora poučevati.* Zato je nujno potrebno, da pristojna oblast v najkrajšem času izda tudi načrt za dvojezične šole!

Tudi provizorični učni načrt za glavno šolo bo treba spremeniti v definitivnega ali izdelati novega in ga prilagoditi stanju, ki ga je ustvaril novi šolski zakon. Sedaj je namreč kot «živ tuj jezik» nušteta v učnem načrtu za glavno šolo (skupina prve vrste) poleg angleščine, francoščine, italijanščine, ruščine in hrvaščine tudi slovenščina. Vse avstrijske glavne šole si bodo torej med omenjenimi jeziki lahko izbrale tisti jezik, katerega se bodo morali učenci učiti kot tuj jezik. Na Koroškem je po § 17 manjšinskega šolskega zakona iz leta 1959 slovenščina na nemških obveznih šolah lahko neobvezen predmet, po novem učnem načrtu za glavno šolo pa spada — kot že povedano — med žive tuje jezike in bi se, seveda če bi šole hotele, na glavnih šolah lahko poučevala. Za marsikaterega otroka, ki se na glavni šoli muči z angleščino, medtem ko slovenščino pozna že od doma, bi bilo veliko lažje, ko bi starši premagali strah in odpor ter bi se njihovi otroci učili slovenščino, jezik naroda soseda. *V teh primerih tudi ni potrebna posebna prijava k slovenskemu pouku, marveč gre za izbiro med tujimi jeziki.*

Posebno poglavje pa so oddelki s slovenskim jezikovnim poukom na glavnih šolah, v katerih so združeni učenci, ki so prijavljeni k pouku slovenščine na podlagi manjšinskega šolskega zakona iz leta 1959. Ce obiskuje k pouku slovenščine prijavljeni učenec razred skupine prve vrste (1. Klassenzug), potem se mora poleg slovenščine in nemščine obvezno učiti tudi angleščine. Učiti se mora torej kar tri jezike, enega več kot vsi ostali šolarji po Avstriji, in pristojni činitelji najdejo to v redu, če so se sploh že kdaj poglobili v to vprašanje. Vendar vse kaže, da se še niso bavili s tem problemom, *kajti sicer bi morali biti učenci, ki so prijavljeni k slovenskemu jezikovnemu pouku, oproščeni obveznega pouka angleščine, kakor je to urejeno na primer na učiteljišču. Po § 21 manjšinskega šolskega zakona iz leta 1959 so namreč učiteljiščniki, ki obiskujejo slovenščino, oproščeni pouka angleščine. Zakaj taka ureditev ne bi bila možna tudi za glavno šolo?!*

Končno še nekaj besed o vprašanju prijav. § 13 manjšinskega šolskega zakona iz leta 1959 določa, da mora zakoniti zastopnik učenca k slovenskemu pouku izrecno prijaviti pri vstopu v ljudsko odnosno glavno šolo. Tudi tukaj marsikaj ni jasno. Kaj je razumeti pod «vstopom» in kako dolgo traja «vstop»? Glede veronauka je prosvetno ministrstvo že leta 1950 izdalo poseben izvedbeni odlok (Vbl. 122/1950) in ga pozneje še izpopolnilo (Schulwesen in Kärnten, 16/1951). Torej bi bilo treba glede «vstopa» tudi pri prijavah k slovenskemu oziroma dvojezičnemu pouku čim prej izdati jasna navodila! *V tej zvezi naj opozorimo še na odredbo deželnega šolskega sveta (Vbl. 9/1963), ki določa, da mora šola vpisati otroka takrat, ko se zanj začne šolska obveznost. Konkretno se mora vpis otroka izvesti že meseca maja za novo šolsko leto, ki se začne jeseni. Kdaj torej «vstopi» otrok v šolo: ali z «vpisom» ali z začetkom šolskega leta? K temu bi bila potrebna posebna navodila, da ne bi učitelji lahko delali po svoje.*

V zvezi s prijavami pa je treba opozoriti še na zelo pogosto protizakonitost, ki so ji krivi posamezni učitelji. Čeprav prijava k dvojezičnemu pouku po zakonu velja za celo ljudskošolsko dobo in je treba otroka na novo prijaviti le ob prestopu na glavno šolo, se številni učitelji in šolski upravitelji z enkratno prijavo nočejo zadovoljiti in zahtevajo, da morajo starši otroka vsako leto na novo prijaviti.

Za vse te nejasnosti nosi v veliki meri odgovornost oddelek za manjšinsko šolstvo pri deželnem šolskem svetu in zato tudi nanj pade krivda za sedanje nevzdržne razmere. Zlasti pa že teh nekaj konkretnih primerov kaže, da sedanja ureditev šolstva za koroške Slovence ne more biti zadovoljiva. Lahko bi navedli še celo vrsto drugih nedostatkov: na primer pomanjkanje šolske nadzorne oblasti, neupoštevanje slovenščine na posebnih šolah itd. Vendar naj za tokrat zadostujejo navedeni primeri, saj že ti dovolj jasno pričajo, da je trenutno stanje na šolskem področju zelo pomanjkljivo in da smo še daleč od tega, da bo šolsko vprašanje rešeno res pravično in zadovoljivo!

TEŽAVE NA POTI K EVROPSKI INTEGRACIJI

Vzroki neizpolnitve čl. 117 Rimskega sporazuma

Odsotnost predstavnikov delavskih, oziroma sindikalnih organizacij v organih Skupnega tržišča - «Veliki socialni dialog» v evropskem merilu se še niti začel ni

Pred kakimi desetimi leti so najbolj vneti pristaši integrirane Evrope bili mnenja, da bodo delavci vseh zahodnoevropskih dežel, ko bodo med Bonnom in Parizom svobodno krožili tako kapitali kot ljudje, živeli v enakih pogojih in da bodo rešili vse svoje glavne probleme. Takšne želje in ambicije so morda imeli tudi politiki, ki so l. 1957 podpisali Rimski sporazum, pa so vendar pri sestavljanju teksta «listine bodoče Evrope» bili nekoliko opreznejši in so pri določanju ciljev na področju socialne politike bili postavili dokaj skromnejše naloge. V člen 117 omenjenega sporazuma je bilo n. pr. vnešeno sledeče: dežele-članice smatrajo za nujno, da se izboljšajo tako pogoji življenja kot delovni pogoji delavcev, kar bi omogočilo ustvaritev enakih pogojev napredka za vso delovno silo.

Ko strokovnjaki danes ocenjujejo ta člen rimskega sporazuma, iznašajo, v kolikor le-ti stalno spremljajo razvoj Skupnega tržišča, mnenje, da je ta, namreč sporazum, ne samo nejasen, temveč da predstavlja najmanj, kar je imelo biti izrečenega na račun široke socialne problematike v evropskem merilu. Poleg tega je reševanje socialnih vprašanj v okviru Skupnega tržišča postavljeno v zelo meglene okvire. Odklanjajoč že od prvega trenutka sodelovanje s sindikalnimi predstavniki delavcev, so ustvarjalci evropske gospodarske skupnosti prepustili socialno politiko šestorice pristojnosti vlad in pa komisije Skupnega tržišča, ki določa iniciative, pripravlja razne študije in organizira posvetovanja o vprašanjih zaposlitve, pravice do dela, strokovnega šolanja delavcev, zaščite dela in celo sindikalnih pravic. Te dni pa je v sedežu Skupnega tržišča v Bruslju bila objavljena študija o razvoju socialne situacije v šestih deželah evropskega integriranega področja, v kateri je podano zgoščeno poročilo o tozadevnih najznačilnejših pojavih v preteklem letu. V študiji je kot najvažnejši element poudarjeno dejstvo, da je kljub delnemu zastoju gospodarske ekspanzije prišlo v nekaterih deželah-članicah do povečanja mezd, vendar da so obenem bile povečane tudi cene potrošnega blaga, dohodninski davek, razne takse itd., tako da je realno povečanje mezd v znatnem zaostanku za njihovim nominalnim povečanjem.

Ti pojavi, ugotovljeni v poročilu Skupnega tržišča, so sicer bili razlog tudi številnih stavk in protestnih akcij v deželah-članicah, vendar gre v tem primeru za področje, ki vanj komisija Skupnega tržišča noče posegati, marveč ga raje diskretno prepušča vladam in sindikatom. Vendar je v študiji to dejstvo vendarle poudarjeno, kakor je tudi podčrtano, da socialne politike ni moč ločiti od ostalih skupnih «politik» (poljedelske, ekonomske itd.), ker bi nerešena vprašanja s področja socialne politike mogla ogroziti izpolnitev ostalih, se pravi tudi najvažnejših nalog evropske gospodarske skupnosti. Komisija nadalje omenja, da je od svoje strani že bila izrazila zaskrbljenost tudi glede pojava inflacionističnih tendenc, ki ogražajo konjunkturo, pri čemer poudarja, da bi nestabilnost cen lahko ovirala harmoničen razvoj planiranih dohodkov na socialnem področju.

Komisija stoji namreč na stališču, da je «treba, ko gre za odnose med organizacijo delodajalcev in delavskimi sindikati, voditi račune o novem, evropskem okviru».

V resnici pa je sodelovanje med predstavniki delodajalcev in delavcev že od prvega trenutka otežkočeno zaradi dejstva, da v organih skupnega tržišča ni sindikalnih predstavnikov (z izjemo Skupnosti za premog in jeklo, v kateri se nahajata dva sindikalna predstavnika, vendar je njihova vloga samo posvetovalna). Zaradi tega je leta 1957 predsednik kovinarskih sindikatov Zahodne Nemčije, Otto Brenner, izjavil pariškemu «Le Monde», da je «v poizkusu, da se sindikati izključijo iz priprav za evropsko integracijo, moč govoriti o samovolji». Poleg tega so dežele članice bile mnenja, da bi pretirano načrtovana socialna politika od strani komisije skupnega tržišča mogla predstavljati neko vrsto vmešavanja v notranja vprašanja posameznih dežel, kar bi utegnilo tudi v nekaterih deželah, kjer so ta vprašanja še dokaj nerazvita, privesti do nevšečnih socialnih posledic in nemirov.

In zgodilo se je, da so bile naloge programa «socialne integracije» izpolnjevane daleč počasneje od ostalih. Tako je na primer večina dežel Evropske gospodarske skupnosti v pogledu rokov, postavljenih za izenačenja moškega in ženskega dela, v zakasnitvi. Kljub temu, da je bilo določeno, naj bi do izenačenja prišlo že v teku tega leta, je njegova uresničitev bila predložena na konec leta 1964. Obenem je bilo tudi določeno, da razlika med mezdo žene in moškega konec 1962 ne sme biti večja od 15 odstotkov. Dejansko se dogaja, da na primer na Nizozemskem ženi za isto delo plačujejo za 30 odstotkov manjšo mezdo kot moškemu.

Delavski sindikati in delavske politične stranke so nenehno kazali na ta vprašanja, vendar pa komisija Skupnega tržišča, natančno opirajoč se na crko in duha Rimskega sporazuma, ki je vprašanja socialne politike prepustil vladam in svoji komisiji, ni bila sprejela nobene pobude, da bi se v pogledu socialnih vprašanj posvetovala z onimi, ki se jih to v največji meri tiče. Zaradi tega sindikati še venomer ugotavljajo, da želi komisija razvijati stike in sodelovanje samo z delodajalci in pa nekaterimi sindikalnimi organizacijami (takoimenovanimi svobodnimi in krščanskimi sindikati), a spričo tega sindikati prihajajo tudi do zaključka, da «veliki socialni dialog» v evropskih merilih dejansko še sploh ni bil začel.

Ž. S.

Hamburški ladjedelniški delavci ne dovole nikomur, da bi jih med počitkom motil. To je lahko ugotovil tudi eden od poveljnikov italijanske mornarice, viceadmiral Ernesto Giurati, ko je obiskal neko hamburško ladjedelnico. Zdi se, kot bi mu delavci na sliki hoteli reči: oprostite gospod viceadmiral Giurati, toda počitek je počitek

SPOMINI NA GOR. BARNAS V SLOV. BENEČIJI

Zmenek s trgovcem iz Mersina

Opuščanje slovenske narodne pesmi - Hvale vredno delo zbirateljev folklornega blaga, dragocenega gradiva za poznejše rodove

4.

Jaz pa sem mu povedal svoje mnenje glede stvarnega poteka dogajanj, ki so v nenehnem razvijanju. V doglednem času bo v njihovem pogledu moralo priti do važne odločitve zaradi splošnega prizadevanja za rešitev manjšinskega vprašanja, ki je stopilo v ospredje in to rešitev tudi terja. Čas dela v prilog temu, mi pa ne smemo zaostajati za drugimi kontinenti. Topa zakrknjenost ostankov bivših totalitarnih režimov se s svojo preživelostjo morali nove dobe ne bo mogla upirati, marveč bo morala nove nazore sprejeti ali pa v svoji preživelosti poginiti. Glede narečij, pa bi bilo zelo zgrešeno stališče, naj se ta kar poizgube, vtem ko je v resnici naš namen ohraniti jih in dalje razvijati, raziskavati jih s študijem in s pomočjo primerjave z razvitimi jeziki. Podobno je s folkloro, ki je prav tako postala predmet proučevanja in dober pripomoček za ostala raziskavanja domačih navad in običajev. On je razumel moja izvajanja in moje mišljenje, nakar sva se poslovila.

Med narodnimi manjšinami v Italiji bo francoska v Val d'Aosti ob francoski meji imela še največ ugodnih možnosti za svoj razvoj in uveljavitev svojih pravic. Celo nemški potomci nekdanjih Cimbrov, ki so v Italijo vdrli eno stoletje pred našim štetjem in so danes naseljeni v tako imenovanem okolišu «Sedmih občin» (I sette comuni) na planoti Asiago, imajo v osnovnih šolah vpeljanih nekaj dodatnih ur pouka v nemščini. Nemci Gornjega Poadižja (Südtirol), po prvi svetovni vojni priključen k Italiji, imajo ugodnosti glede rabe svojega jezika ne samo v šoli in cerkvi, marveč tudi v uradih itd. Sedaj zahtevajo še popolno avtonomijo. Prav! Vendar pa so naši beneški Slovenci v tem pogledu popolnoma zapuščeni. Daje se sicer nekaterim možnost študiranja na slovenskih šolah v Gorici; a teh ni mnogo in po končanem študiju nastopajo težave z namestitvijo, ker ni slovenskih šol tudi v Benečiji. Zakaj se s tem zavlačuje? Zaradi narodne nestrpnosti in zagrizenosti določenih maloštevilnih klik?

Prebivalcem malih etničnih slovanskih naselbin v Južni Italiji, bi bilo tudi prav, če bi se njihovi otroci v dodatnih urah pouka naučili nekaj temeljnega znanja hrvaščine. Tako bi se bolj in z večjim veseljem izražali, ko bi govorili z rojaki in drugorodnimi gosti v lepše razumljivem narečju. Mnogi odlični znanstveniki se zanimajo za te naselbine in ljudi, pa jih v svojem zanimanju vedno obiskujejo. Ker ni bilo tukaj nič več, za kar bi se mogel zanimati in si to pribeležiti, posebno glede glasbene folklore, in potem, ko sem opazil nekje na istem pobočju neki večji zaselek, ki sem hkrati zanj izvedel, da bi pa glede mojega namena bila pot tudi tja brezuspešna, sem se odpravil v dolino Amborne in dalje proti svojemu izhodišču. Da bi vse poti nizdol ne opravil peš, sem prisedel v avto k prijaznemu trgovcu, beneškemu Slovencu iz Mersina. Ta mi je, ko je izvedel, po kaj sem semkaj prišel, začel prigovarjati, naj bi se 10. avgusta, ko imajo v Gorenjem Mersinu, vasi ob zapadnem pobočju Matajurja, nad znanim cestnim prelazom Stupica, «senjanu», t. j. cerkveno žegnanje, naj bi se tega dne, torej, z njim tja popeljal. Takrat se zbere tam polno ljudstva, ki ob tej priliki tudi poje domače pesmi. Tako bi morda imel še edino priliko slišati in si zapisati kako novo pesem ter si ogledati to slavje v planinskih vasicah Gorenji in Dolenji Mersin. Mojo gotovost, da bi tam gor mogel kaj zapisati, je opravičevalo dejstvo, da mi je prve pesmi, zapisane v letih 1909 ali 1908, dal, oziroma zapel bivši takratni kaplan v St. Lenardu, Jožef Gorenjščak, sam nabiralec tako drugega kot obravnavanega narodnega blaga, objavljenega v raznih etnografskih zapisih, in pa njegova postrežnica. Najbolj značilna je ona: Korajžni bodimo veselga srca, smo z luštnega kraja, z Mersina doma. Tako bom torej 10. avgusta obiskal, skupno z omenjenim domačinom, te gorske vasice, v upanju, da bom prišel tu do novih glasbeno-folklornih izsledkov

(Konec na 6. strani)

O DOGODKIH IN LJUDEH, KI SE ZDE KOT IZ SALGARIJEVIH ROMANOV

Arhipelag Sulu - zatočišče sodobnih gusarjev in prizorišče krvavih podvigov

Osnovne vzroke pojava je iskati v velikem siromaštvu primitivnih prebivalcev - Od sodobne civilizacije odklanjajo vse, razen orožja - Kako so prišli do modernega orožja in motornih čolnov - Povezava s tihotapci

Imenujejo jih morske razbojnike, ke se v glavnem ukvarjajo z isto dejavnostjo kot nekdanji klasični morski razbojniki, ki so s svojimi jadrnicami križarili po vseh morjih a na njihovih jamborih so vihrale črne zastave z mrtvaško lobanjo. Njihovo življenje, njihovo dejanje in podvigi so še danes predmet obravnavanja v raznih pustolovskih romanih in filmih. Potemtakem bi se zdelo, kot da vse to sodi že v zgodovino preteklosti. V resnici pa ni tako, zakaj morski razbojniki, obstajajo še danes, čeprav na jamborih svojih ladij ne izvešajo več črnih zastav z mrtvaško lobanjo. Tudi niso več njihove ladje jadrnice, ki jih ženejo vetrovi, marveč večji ali manjši motorni čolni, a njihovo orožje nista več sablja in arkebuza, marveč strojnice.

Tudi področje svojih podvigov so menjali, ne križarijo več po Atlantskem oceanu in Karibskem morju, po Tihem oceanu, kot nekoč razbojnik Morgan in drugi. Glavno njihovo oporišče je danes Suluško morje, ki se razteza med divjim filipinskim otokom Palauana, vzhodnimi obalami Severnega Bornea, deželo Zamboanga in filipinskim otokom Mindaneom. To morsko področje se imenuje po arhipelagu Sulu in je eno najnevarnejših za plovbo, ker je po njem raztresenih na tisoče otokov ter podvodnih čeri, ki štrle iz vode, kot kaki ostri zobje. Na tem morju so že našli smrt številni pomorščaki in ladje.

Arhipelag Sulu je, kot rečeno, oporišče sodobnih morskih razbojnikov. Le-ti pripadajo raznim plemenom, kot so na pr. pleme Bajau, Ilanuni. Objana, ki naseljujejo otoke arhipelaga Sulu. Ti imajo v tem že veliko tradicijo. Razbojniško kri so nekako podedovali od svojih dedov in pradedov, ki so prav tako bili razbojniki. Oni, ki se ukvarjajo z vprašanjem o vzrokih morskega razbojništva menijo, da je osnovni razlog zanje v velikem siromaštvu teh otokov, prekritih z divjo džunglo in kjer ima glavno besedo okrutna narava. Okrutnost narave pa vpliva, oziroma narekuje tudi okrutnost ljudi. Prebivalci Suluškega arhipelaga so svojevrstni ljudje, nenavadno zaprti vase, ne ljubijo in ne iščejo družbe drugih, sami pa žive v plemenih sredi malone nedostopnega sveta. So nenavadno spretni mornarji. V preteklosti so po morju brzeli s svojimi jadrnicami in nihče ni bil hitrejši od njih. Od sodobne civilizacije, ki jo sicer odklanjajo, pa so prevzeli orožje. Njihove ladje so hitrejše od policijskih korvet Severnega Bornea, ki se z njimi brezuspešno spopadajo. Takisto imajo v borbi z njimi malo uspeha pripadniki filipinske in indonezijske policije. Suluški morski razbojniki ne napadajo samo po morju. Lansko leto so napadli več obalnih mest na Filipinih, Celebesu in Borneu. Kaku pa so prišli do svojih hitrih ladij in modernega orožja?

Vode Pacifika so nekoč bile prizorišče vojaškega spopada med Amerikanci in Japonci. Japonci so prodirali in si podjarmili ves azijski jugo-vzhod, da bi zatem preko Indonezije prišli v Avstralijo. Amerikanci so za gverilsko borbo proti Japoncem pridobili tudi nekatera razbojniška plemena Suluškega arhipelaga. Dali so jim lahko avtomatično orožje, strojnice, puške, ročne granate in drugo. Pred močnimi Japonci so se ti umaknili v močvirnate džungle, od tam pa so s svojimi lahkimi ladjami bliskovito prihajali na odprto morje in napadali Japonce. Dovoljeno jim je bilo tudi ropati. Iz vsake akcije so se vračali z velikimi izgubami, vendar so se vsakokrat nanje ponovno javljali. Dogajalo se je, da so v spopadih vsakokrat izgubili tudi precej orožja, kar pa ni odgovarjalo resnici. Zaplenjeno orožje so namreč skrivaj spravljali v samo njim znanih morskih jamah. Poleg tega so tudi potapljali motorne čolne, ki so jim jih Amerikanci dajali za vojaške operacije. Po končani vojni pa so te znova potegnili iz morja za svoje namene in potrebe. Ko se je vojna končala, so Amerikanci odšli, orožje in motorni čolni so pa ostali. Ponovno je oživelo morsko razbojništvo, to pot povezano tudi s tihotapstvom, kar pa ne pomeni, da so se morski razbojniki sami ukvarjali z njim. Ne, oni so samo imeli še boljšo priložnost za opravljanje svojega tradicionalnega posla.

Po že omenjenih nevarnih morjih namreč pluje na stotine majhnih ladij s tovorom ameriških in angleških cigaret, tkaninami iz Hong Konga, zaboji, polnimi radijskih aparatov in transistorjev japonske proizvodnje ter drugim blagom. Obstajajo cele družbe, ki se ukvarjajo izključno s tihotapstvom. Njihovi sedeži so v Hong Kongu ali Singapuru. Kitajci, ki žive na teh obalah, pa tudi oni na britanskem področju Bornea, so si s takim poslovanjem nagrabili milijone funtov in dolarjev.

Vsa ta tihotapska dejavnost pa je ogrožena od strani morskih razbojnikov. Kitajski trgovci, ki se ukvarjajo s tem protizakonitim poslom, pa tudi oni, ki pošteno trgujejo, so morali svoje «prahuse», to je starinske kanoe zamenjati z naglimi motornimi čolni, ki jih imenujejo «kumpit». Ko gre za zakonit promet, pomorska policija s svojimi korvetami ščiti te trgovske konvoje. Vendar v mnogih primerih zaman. Za tihotapske ladje pa se policija sploh ne meni, pa so zaradi tega le-te največkrat žrtev morskih razbojnikov.

Zaskrbljene zaradi vse pogostejših napadov razbojnikov na morju in na kopnem, kjer ti brez milosti ubijajo in odnašajo vse, kar jim pride pod roko, so britanske oblasti na Severnem Borneu uvedle pravcato izjemno stanje. Policija, opremljena z najmodernejšimi sredstvi, je v stalni pripravljenosti tako na morju kot na kopnem. V operacijah sodelujejo tudi tanki in letalstvo. Poleg tega nastopajo tudi posebne enote, izvežbane za borbo v džungli. Lansko leto je bila v teh operacijah angažirana tudi letalonosilka «Balvek».

Policija, ki je v stalnem spopadu z razbojniki, se še posebej zanima za njihove kolovodje. Med temi je nedvomno na prvem mestu Abdul Kalil, ki že nekaj desetletij seje strah in trepet po tamkajšnjih morjih in obalah. Na svojem «kumpitu» on bliskovito križari po morju od onega konca na drugi. Njegov čoln ima v trupu vdelan izredno močan motor, poleg tega ima pa še štiri zunanje motorje z močjo petih konjskih sil vsak. Njegov «kumpit» pušča povsod za sabo sledi ropanj in pokolov, vendar policijskim silam še do danes ni uspelo, da bi ga ujele.

Tihotapci večkrat sklepajo z njimi posebne pogodbe, nakar jih razbojniki pri njihovem poslu ščitijo ter jim omogočajo, da svoje blago varno pripeljejo do namenjenega mesta. Ponekod se razbojništvo prepleta tudi s politiko, vendar gibanje ljudskih množic Severnega Bornea, ki britanskim kolonialnim oblastem povzroča dokajšnje skrbi, z njim nima nobene zveze. Poleg ropanja se morski razbojniki ukvarjajo še z nekaterimi drugimi posli. Nekoč so se ukvarjali s trgovino sužnjev, danes ne več, vendar pa s svojimi ladjami omogočajo tako imenovano ilegalno emigracijo. Pretihotapljeni emigranti, ki jih na tisoče odhaja proti Sandokanu in Tavau, predstavljajo poseben vir dohodkov. Roparji imajo tudi svojo obveščevalno mrežo, posebno na obalah Filipinov in Severnega Bornea. Poslužujejo se tudi radijskih zvez. V tem obveščevalnem delu, kot v vsej razbojniški dejavnosti, igrata veliko vlogo dve stvari: predvsem zakon molka in osvete, poleg tega pa veliko praznoverje, s pomočjo katerega roparji zelo spretno operirajo med zaostalimi ljudstvi tamkajšnjih obal.

Imenovali smo že razbojniškega kolovodja Abdula Kalila, poleg njega pa je še več drugih, kot na primer Haji Hamida, Haji Sugala, katerih imena se vselej omenjajo z velikim strahom. Po mnenju strokovnjakov, je arhipelag Sulu še danes ves poln zagonetk, ki so prav tako nevarne kot podmorske čeri, vsaj dokler na teh otokih ne bosta odpravljeni zaostalost in beda, ki sta, kot rečeno, bržkone glavna pobudnika morskega razbojništva.

Lubenice so v teh soparnih in vročih dneh resnično poživljajoč sadež. O tem bržkone ni potrebno posebej prepričevati fantiča na sliki, saj je iz nje dovolj očitno, s kakšno slastjo je zagrizel v njeno hladno meso

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Ohranite svojo hladnokrvnost, če se hočete kot zmagovalec izvleči iz neke dokaj težke situacije. Bodite dovolj previdni, ko boste poročali o govoru nekega svojega predstojnika.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Če je potrebno, prepustite prvo mesto sposobnejšim osebam. Zelo vesel in srečen v družbi simpatične osebe.

DVOJCKA (od 21.5. do 22.6.) Preden sprejmete neko precej tvegano delo, utrdite svoj položaj. Ne dovolite, da bi vas obvladal pesimizem.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Oprite se predvsem na svoj zdravi razum in v poslovanju ne tvegajte preveč. Prejkone se boste odpravili na neko potovanje.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Zelo vam bo pri srcu vsako delo, pri katerem sta potrebna pogum ter inteligenca. Pomirljivo stališče nekega družinskega člana bo omogočilo odpravo neprijetnega nesporazuma.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Uredite čimprej neke administrativne zadeve, ki jim doslej niste posvetili dovolj pozornosti. Nepredvideno srečanje.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Skušali boste posredno izkoristiti nekatere uspehe svojih zaveznikov. Obvladujte svojo ljubosumnost.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Skušajte kar najskrbneje proučiti nekatere predloge, ki bi utegnili odločilno vplivati na vašo bodočnost. Manjša neprijetna novica.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Ustvarile se bodo nekatere zelo ugodne okoliščine, ki jih vi nemudoma izkoristite. Idejno nasprotovanje utegne resno ogroziti neko čustveno razmerje.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Imeli boste veliko srečo, pri čemer pa ne pozabite na dobre lasnosti svojih nasprotnikov. Deležni boste razumevanja od strani osebe, ki vas ceni.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Prilagodite se okoliščinam in ne zaostajajte za razvojem dogodkov. S svojo diplomatičnostjo boste ohranili družinski mir.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Zelo boste dejavni, vendar ne bodite pri tem lahkomiselni. Ne popuščajte svojemu pretiranemu ponosu.

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

De Monte in Riva v «Občinski»

Prof. Vincenzo De Monte in Bruno Riva, oba umetniško dozorela pokrajinarja, a vsak po svoje prečiščena v dojemanju narave, sta ob zaključku sezone razstavljala v občinski galeriji. Prvi obsežne akvarele, drugi pa olja in tuširane risbe. De Monte ne razstavlja rad. Vendar pa to ne ovira, da ga ne bi poznali že desetletja vsi oni, ki radi podoživljajo v sliki prijetne vtise s pohajkovanja po obrobnih predelih našega mesta, kjer je še polno romantične lepote in čudovitih razgledov na morje hiš. In ravno v pogledu teh razgledov tako zahtevne obdelave, obvlada De Monte izredno spretno vse zapreke malone miniaturnega akvarela, razširjenega na veliki ploskvi. Pred nami migota razsežnost Trsta nadvse naravno ponazorjena, kot da bi mesto res gledali z balkona De Rinovega dvorca ali izza kamnite mize pri Bajardih. De Monte je zrasel pri Sv. Ivanu. Zato ljubi slikovitost Fedrigovca, kmečkih hiš, dvorišč in starinskih «štirn», a tudi arhitektonske lepote preteklih stoletij, kot nam to kaže slika pročelja Devinskega gradu in še nekatere druge. Vse to pa podaja De Monte s poštenostjo slikanja, kakršnega si ga je z vestnim študijem umetnosti lahko pridobil le, kdor ga je pričel gojiti še pred začetkom naše nemirne dobe. De Montejevi akvareli se dajo oceniti točno in jasno: polni so dokumentarne lepote, ki bo verno prikazovala obraz obrobnosti Trsta našim zanamcem.

Čisto drugače občuti stik z naravo Bruno Riva. Zasanjano poglobljen v ožje omejene motive, ne hrepeni po veličastju širokih razgledov. Zadostuje mu ladja ob pomolu, nekaj samotnih hiš med drevjem, skromen šopek poljskih cvetlic ali malo sadežev, da lahko okoli njih ustvari intimno slikarsko razpoloženje. Ne zanima ga toliko sam predmet, kot razpoloženje, ki ga izžareva ozračje, v katerem živi in se nam prikazuje v svoji barvni obliki. Zato kar čutimo puhtenje zraka, ki se dviga ob razgretih železnih bokih parnika, v katere se upira sonce v opoldanskem odmoru. In njegove cvetlice razširjajo hladilen vonj. To doseže z mnogokratnim pod in nadslikanjem dobro usklajenih barv. Pozna pa se tem podobam, da so naslikane v lastno uteho slikarja, ki je vek kot samouk. Prirojeni slikarski čut se zlasti očituje v sproščenih risbah. So to bežni vtisi Krasa s potoki in mostiči, ladjedelnic in vlakov pa tudi svirajočih muzikantov. Vsi pa so tako neposredno zajeti v risbe v svoji celoti in bistvu trenutka opazovanja, da se ob vsakem pogledu nanje skoro snovno spet in spet obnavljajo pred očmi sedanjosti.

MILKO BAMBIČ

Bulajičev film o Skopju

V Skopje je prispela ekipa filmskih delavcev, ki bo pod vodstvom jugoslovanskega režiserja Veljka Bulajiča posnela dokumentarni film o veliki nesreči. «Izpovedati bomo skušali tragično zgodbo glavnega mesta Makedonije. Prebivalci Skopja bodo glavni igralci našega filma,» je rekel režiser Veljko Bulajić.

RADIO TELEVIZIJA

SOBOTA, 17. AVGUSTA 1963

Radio Trst A

7,30: Jutranja glasba; 11,30: Sopek slovenskih pesmi; 11,45: Italijanski akvarel; 12,15: Za naše žene; 12,30: Za vsakogar nekaj; 13,30: Glasba po željah; 14,40: Pesmi za kvartete; 15,00: Mali koncert; 15,30: «Gospod Andrej potuje». Radijska igra; 16,30: Ansambla André Verchuren in Los Espanoles; 17,00: Operne uverture; 17,20: Pesem in ples; 18,15: Umetnost in književnost; 18,30: Tržaški skladatelji, pripravil Pavle Merku; 20,00: Sportna tribuna; 20,30: Teden v Italiji; 20,45: Zbor «Kras»; 21,00: Vabilo na ples; 22,00: Sergej Prokofjev: Koncert za klavir in orkester; 22,25: Iz galerije jazza; 22,40: Preludij k noči.

Trst

12,00: Plošče; 12,25: Tretja stran; 13,30: Glasba po željah; 14,30: Furlanske narodne pesmi.

Koper

6,15: Jutranja glasba; 7,00: Prenos RL; 7,15: Glasba za dobro jutro; 12,00: Glasba po željah; 12,45: Lahka glasba; 12,50: Nadaljevanje glasbe po željah; 13,40: Popevke in ritmi; 14,30: Mali koncert zabavne glasbe; 15,15: Zabavna glasba; 16,30: Ansambli «Beriozka» iz Moskve; 15,55: Lahka glasba; 16,00: Izbrali ste...; 16,45: Iz albuma klasikov; 17,00: Srečanje med notami; 17,50: Jazz koktajl; 18,00: Prenos RL; 19,00: Poje Ray Charles; 19,30: Prenos RL; 22,15: Plesna glasba; 23,00: Prenos RL.

Nacionalni program

6,30: Vreme na ital. morjih; 8,20: Glasba za dobro jutro; 8,30: Glasbeni sejem; 9,05: Pojejo Lucia Alfieri, Tony Cucchiara in drugi; 9,50: Operna antologija; 10,30: Grof Montecristo, roman Aleksandra Dumasa; 11,00: Za sam orkester; 11,30: Brahmsov koncert; 13,25: Današnji motivi; 14,55: Vreme na ital. morjih; 15,30: Italijanske narodne pesmi in plesi; 16,30: Lirična glasba na ploščah; 17,30: Mladinska glasbena oddaja; 19,10: Plesna glasba; 20,25: Radijska enodejanka; 21,20: Italijanske pesmi in melodije; 22,30: Plesna glasba.

II. program

8,00: Jutranja glasba; 8,35: Poje Betty Curtis; 9,00: Italijanski pentagram; 9,15: Ritmi in fantazije; 10,35: Nove italijanske pesmi; 11,00: Glasba za dobro voljo; 12,00: Orkestri; 13,00: Gospa ob trinajstih vam predstavlja; 14,00: Pevski program; 14,45: Glasbeni kotiček; 15,15: Najnovejše plošče; 15,35: Miniaturni koncert; 16,00: Rapsodija; 16,50: Plesna glasba; 18,35: Vaši najljubši pevci; 20,35: Srečanje z opero.

III. program

18,30: Lisztov koncert; 18,40: Nove knjige; 19,15: Pregled sodobne zgodovine; 19,30: Vsakovečerni koncert; 20,30: Revija revij; 20,40: Bachov in Mozartov koncert; 21,20: Mala pesniška antologija; 21,30: Simfonični koncert.

Slovenija

8,05: Poštarček v mladinski glasbeni redakciji; 8,35: Mali ansambli; 8,55: Počitniško popotovanje od strani do strani; 9,10: Deset pianistov iz desetih dežel; 10,15: Pojo vokalni ansambli; 10,30: Lucijan Marija Skerjanc; 10,55: Vsak dan nova popevka; 11,00: Pozor, nimaš prednosti; 12,05: Zabavna glasba; 12,15: Kmetijski nasveti; 12,25: Domači napevi; 13,30: Za oddih in razvedrilo; 14,05: Jugoslovanski pevci v francoskih operah; 14,35: Naši poslušalci čestitajo; 15,15: Zabavna glasba; 15,30: Skladbice za kratek čas; 16,00: Vsak dan za vas; 17,50: Z lokom po strunah; 18,10: Gioacchino Rossini: Fantastična prodajalna, baletna suita; 19,05: Glasbene razglednice; 20,58: Za konec tedna — ples; 23,05: Za ples in razvedrilo.

Ital. televizija

18,00: Oddaja za najmlajše; 20,10: Izžrebanje loterije; 20,15: Šport; 20,30: Dnevnik; 21,05: «Il naso finto»; 22,15: Počitniško vzdušje; 23,15: Dnevnik.

DRUGI KANAL

21,05: Dnevnik; 23,00: Sanremo: mednarodno boksarsko srečanje; nato športna poročila.

Jug. televizija

20,00: TV dnevnik; 20,30: S kamero po svetu; 21,05: «Ponarejeni nos»; 22,15: Zgodba iz serije «Nič ena»; 22,45: Poročila; 20,30: S kamero po svetu; 22,15: Zgodba iz serije «Nič ena».

Vreme včeraj: najvišja temperatura 26,3, najnižja 19,5, ob 19. uri 23,7, vlage 56 odst., zračni tlak 1013,7 narašča, veter 10 km vzhodnik severovzhodnik, nebo jasno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 25,8.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 17. avgusta Radivoj
Sonce vzide ob 5,06 in zatone ob 19,11. Dolžina dneva 14,05. Luna vzide ob 2,42 in zatone ob 18,10.
Jutri, NEDELJA, 18. avgusta Helena

TRADICIONALNI BEG JE PREKOSIL PRIČAKOVANJA

Mesto je bilo skoro izumrlo na letošnji veliki šmaren

Mimo Sesljana je vozilo 23.000 avtomobilov - Za deset odstotkov več potnikov kot lani - Velik promet na obmejnih prehodih

Po nočnem neurju je na veliki šmaren spet zasijalo sonce in veliko število Tržačanov je zapustilo mesto in se napotilo v letoviščarske kraje ob morju in v gorah. Nekateri so odpotovali že v sredo in se bodo vrnili šele v nedeljo. Velika večina izletnikov pa je šla na pot v četrtek zjutraj in se vrnila že zvečer. Na obmejnih prehodih dolge vrste avtomobilov in motorjev, na Krasu polne gostilne. Beg iz mesta je tudi letos zavzel velik obseg. Malo pa je bilo takih, ki so šli na daljše izlete, saj smo predvčerajšnjim videli vse polno kopalcev vzdolž barkovljanskega obrežja tja do Miramara.

Veliko število Tržačanov je že navsezgodaj obiskalo Repentabor in se tam zadržalo tudi pozno popoldne. Na cesti, ki pelje do tabora, so na več stojnicah prodajali kraški pršut in pristen domači teran, sladokusci so torej prišli na svoj račun, saj so proti večeru že vse poprodali. Več tisoč ljudi je na drugi strani Tržaškega zaliva odšlo na romarsko pot v Miljske hribe. Zračunali so, da je v Milje prišlo kar 10.000 obiskovalcev.

Največji poletni praznik. Na ta dan si vsakdo želi nekoliko počitka in oddiha po dolgem delu v tej pasji vročini. Letos je veliki šmaren sicer ohladil dež, toda kljub temu se meščani niso prestrašili in so že navsezgodaj odpotovali na Goriško, v Furlanijo ter Kanalsko dolino. Mnogo prometa je bilo tudi na tržaškem Krasu, kjer so gostilničarji bili prisiljeni odsloviti goste, ker jim je proti večeru zmanjkalo jedi in pijače. Velika množica Tržačanov je obiskala tudi kmečki tabor na Opčinah. Tabor je predvsem zbudil pozornost pri naših kmetovalcih, saj so si lahko ogledali razstavljene kmečke stroje, toda privabil je tudi vse polno drugih obiskovalcev, ki so se veselo zavrteli ob poskočnih zvokih «Veselih planšarjev» iz Ljubljane.

Pravi naval izletnikov so zabeležili v vseh vaseh v Tržaški okolici. Mnogo je bilo tudi takih, ki so v popoldanskih urah odšli na daljše izlete. Policija je na cesti v Sesljan postavila poseben števec, ki je zaznamoval mimo vozeče avtomobile. Ugotovili so, da je samo mimo Sesljana vozilo v četrtek kar 23.000 avtomobilov. Ogromno prometa je bilo tudi na drugih cestah, dolge kolone avtomobilov so se vile proti Fernetičem, Pesku in Škofijam. Istra in Kras sta bila polna enodnevnih turistov, ki so izkoristili praznični dan za kopanje, kratke ekskurzije in seveda proti večeru ples v raznih turističnih krajih v bližnji Istri, na Krasu ter na Goriškem.

Na veliki šmaren se je v Trstu mudilo 4267 turistov, od katerih je bilo 1282 tujcev, predvsem Avstrijcev, Nemcev, Francozov in Jugoslovanov. Na glavnem kolodvoru so tudi zabeležili veliko število potnikov in zračunali so, da jih je bilo za 10 odst. več kot lani. Pri blagajni glavnega kolodvora in v raznih turističnih uradih so prodali za 40.000.000 lir železniških vozovnic. Tudi avtobusni promet je bil zelo intenziven, čeprav se je prvotno mislilo, da bo ravno v teh prazničnih dneh stavka avtobusnih uslužbencev.

Kot smo že omenili je vse polno ljudi šlo na Repentabor, staro slovensko romarsko pot. Zjutraj je bila v cerkvi maša, popoldne pa so se ljudje napotili v bližnje izletniške kraje v okolici, kjer so pili teran in jedli pršut ter, da ne pozabimo, izvrsten nanoški sir. Mesto je bilo torej skoraj prazno, če izvzamemo turiste, ki so prišli nalašč, da si ogledajo Trst. Kdor pa ni mogel na daljši izlet ali na letovišče, se je zadovoljil s kopanjem v Barkovljah.

Vsi so si po svojih močeh privoščili nekaj počitka in razvedrila razen policistov in karabinjerjev. Na naših cestah je predvčerajšnjim pazilo na ogromen promet 15 patrulj prometne policije, ki so samo na dan velikega šmarna vsega skupa prevozile 2.500 km. Na srečo ni bilo hujših cestnih nesreč, samo sedem, od katerih nobena smrtna, le šest lažjih ranjencev so prepeljali v bolnišnico. Policisti so kljub temu naložili globo zaradi kršitve cestnega zakona šestdesetim avtomobilistom.

Praznični dan je pokvarilo neurje. Že navsezgodaj je bilo oblačno in marsikdo se ni upal na cesto. Ko pa je okrog devete ure posijalo sonce, takrat so registrirali prave kolone vozil in velik naval avtomobilov na obmejnih prehodih. Dan pa se je spet zaključil z neurjem in vsi tisti, ki so peš ali z lastnim prevoznim sredstvom odšli v naravo so se morali proti večeru zateči v gostilne in razne lokale. Muhasto vreme letošnjega avgusta je vsaj v neki meri pokvarilo veliki šmaren. Vendar so s. Tržačani kljub neugodnemu vremenu vračali zvečer na svoje domove veseli in razigrani po celem dnevu, ki so ga preživeli na odprtem.

Veliki šmaren je mimo. Srečneži se bodo vračali v teh dneh z dopustov in letovišč, manj srečni, in teh je precej veliko število, pa so se morali zadovoljiti samo z enim dnevom počitka. Včeraj so se že morali vrniti na delo in svojim delovnim tovarišem pripovedovali, kako so preživeli praznik. Ta je bil na kopanju, oni v gorah, spet drugi se je vozil po Furlaniji, tretji je obiskal vasi na Krasu, oni spet je odšel na daljši izlet v Slovenijo. Teh je bilo še precej, saj so v teh dneh izdali na jugoslovanskem konzulatu v Trstu kar 75.000 vizumov. Vsakdo bo imel kaj pripovedovati in bo v naslednjih dneh še dolgo mislil na to, kako je bilo lepo. Čez mesec dni pa bo začel delati načrte, kam bo šel prihodnje leto na veliki šmaren, seveda če bo le mogoče in ga ne bo draginja prisilila ostati doma.

ŠE DANES IN JUTRI NA OPČINAH

Veliko zanimanje za V. kmečki tabor

Svečana otvoritev je bila v četrtek dopoldne in je privabila številne kmetovalce - Odlična domača vina in pršut

Z otvoritve kmečkega tabora na Opči nah

V četrtek dopoldne je bila v dvorani prosvetnega doma na Opčinah uradna otvoritev V. kmečkega tabora, ki ga prireja Kmetijska zadruga iz Trsta. Se pred otvoritvijo se je na velikem dvorišču zbralo mnogo kmetov z vsega področja in Opencev. Slikarji pa so že začeli tekmovanje «ex tempore», ki ga je ob tej priložnosti razpisala Kmetijska zadruga. Na dvorišču je bilo prav tako že vse pripravljeno za sprejem obiskovalcev.

Na enem koncu so bili lepo postrojeni kmetijski stroji, katere so si kmetje že pred otvoritvijo ogledovali; pod visokim zidom, ki obkroža dvorišče, so namestili stojnice, kjer so domači kmetje že točili dobro domačo kaplico: pristni kraški teran, odlično belo in črno vino iz miljskih hribov ter dišeči furlanski tokaj. Zraven vinotočev so že začeli pripravljati čevapčiče, v drugi stojnici pa so pripravljali ribe, da bodo vsi obiskovalci zadovoljni. Pod oboki, pred vhodom v dvorano, pa so že rezali domač kraški pršut in nanoški sir.

Nekaj po 10. uri je predsednik Kmetijske zadruge Markovič v kratkih priložnostnih besedah uradno otvoril tabor, pozdravil prisotne slovenske župane, zastopnike kmetijskih ustanov in zastopnika zadružne organizacije iz Bologne, kakor tudi vse prisotne kmete in občane, ki so v tako polnem številu prišli na otvoritev. V imenu Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov je prisotne pozdravil Marij Grbec.

Domači vrtnarji in sadjarji so v dvorani priredili malo, toda zelo pestro razstavo svojih pridelkov, ki je takoj pritegnila pozornost obiskovalcev. O razstavi in o drugih podrobnostih tabora bomo še posebej pisali v naši jutrišnji številki, na strani «Iz naših krajev».

Danes pa naj še omenimo, da je v popoldanskih urah obiskala tabor velika množica ljudi, da na velikem dvorišču skoraj ni bilo več prostora za nove goste. «Veseli planšarji», z Radia Ljubljane pa so pred večernim plesom, ki je trajal do polnoči, z lepim koncertom narodnih slovenskih pesmi želi med množico izredno velik uspeh.

Tabor se nadaljuje danes in se bo zaključil jutri opolnoči. Razstava povrtnin in sadja je ves dan odprta, zvečer po 20. uri, pa je brezplačno ples ob zvokih «Veselih planšarjev».

Libanonski veleposlanik pri županu

Tržaški župan Franzil je včeraj sprejel na vljudnostni obisk libanonskega veleposlanika v Pragi Mohameda Bahna, ki se nahaja te dni na počitnicah v Trstu.

Slikarska razstava na kmečkem taboru

Prvo nagrado si delila Palčič in Coloni

Tokrat je bilo na V. kmečkem taboru na Opčinah med enaintridesetimi tekmovalci za slikarske ex tempore nagrade več živahnosti kot pa lani; manjkalo pa je bolj zvečenih imen. Prvo ex aequo nagrado sta si razdelila mladi Klavdij Palčič in temperamentni Sabino Coloni. Priv vidno izstopa iz barvne pestrosti ostalih slik že po svoji nenavadni ustvarjalni tehniki, ki jo slučajno uporablja čisto umestno, ker z njo ponazoruje kovinske stroje. Isto tematiko kmetijskih strojev, seveda le simbolično, je obdelal tudi Coloni, ki je izjemoma vnesel v svojo delo kolesaste like. Z II. nagrado je bila končno poplačana tekmovalna vztrajnost Petre Zandegiacomove, ki je podala v sliki dogajanja okoli razstavnega paviljona. Njen drug Bastianutto, lanskoletni nagrajenec, je predložil izven tekmovanja, dve odlični sliki. Očividno se je odrekel nagradi glede na številno udeležbo mladih. III. nagrada bi vsekakor pravičneje pristojala Ukmarju, ker za njegovo izredno dognano olje z nekako sintezo strojev, ni v skladu podelitev IV. nagrade. Toda ocenjevalce je sililo prisoditi III. nagrado Nevielovi, zastopnici mladih, najbrž radi sličnosti obdelanih tem, za njeno veliko sliko dvomljive informalnosti. S tem so mladi prehiteli v nagradah starejše, saj bi August Černigoj po izvirnosti dela zaslužil več pa kot tradicionalno pomirjevalno nagrado, ki je tokrat pela. Ponazoril je namreč polimatično kmečki tabor, z vsem na čemer le-ta snovno živi: z zavrženimi kapicami steklenic, gruščem in odpadlim listjem, deli vabil z napisi in sličnim, vse povezano v slikovito reliefnost slike. V svoji drugi sliki pa podaja že lani obdelani rilčasti stroj v zelenem, ki je letos vezal pozornost tudi Mariana Černeja, Giustija in Vitezove. Umetniško šolo so zastopali kar dobro Crozzoli, lanskoletni nagrajenec. Schiozzi, ki pa je letos stvarnejši, Zulian Boris z barvno uglašenim, a oblikovno neopredeljenim oljem dobre izdelave. Bon z uspelim prenosom svojega načina v slikanje zgradb in Bevk Guido, ki je tu dobro informalen, kot skoro tudi Maniago in Castagna, ki je naslikal le hrapavine zida.

Med novimi tekmovalci najdemo slikovitega Massario z izjemno temno sliko stroja, ki ga množično uspelo podaja tudi mladi Milia Giorgio. Nato je tu še Bressanutti iz Milj z naturalistično opazovanim izrezom razstave povrtnin, Ivančič August s slično občutenim vrtnim vhodom in pa dobro napredujoči Babuder z desetletnim sinom za dodatek, kateremu se pridružujeta, vsaj po svoji možnosti izraza, še Kodrič Boris in Peroša Aleks.

Vprašali smo navzoče kmetovalce, katera slika jim največ ugaja. Odgovor je bil «ona z brentači in orodjem!». A na tej sliki žal nismo mogli razbrati imena avtorja.

MILKO BAMBIČ

Samo na veliki šmaren 108.000 mejnih prehodov

Se nekaj statistik o pravkar minulem prazniku velikega šmarna. Samo v četrtek so v tržaški pokrajini mejni organi registrirali 108 tisoč prehodov od katerih je bilo približno polovico prehodov s propustnicami. Največ je bilo seveda Tržačanov, teh so namreč našteli kar 44.500. Dan pred praznikom velikega šmarna je prešlo mejo 30.000 oseb, medtem ko je 13. avgusta potovalo 19.000 oseb. Naval je bil na mejnem prehodu pri Škofijah saj je čez ta blok šlo kar polovico vseh izletnikov.

Tudi promet s potnimi listi je bil precejšen. V Jugoslavijo in iz Jugoslavije je potovalo 30.500 imetnikov potnega lista, v veliki večini italijanskih državljanov. Med temi je bilo 12.600 tujcev. V prejšnjih dveh dneh so registrirali 28 tisoč prehodov s potnimi listi 13. avgusta in 34.000 14. avgusta.

Umetni ognji

V nedeljo je na vrsti podjetje «D'Addario», ki bo pripravilo umetne ognje na natečaju, ki ga je organizirala tukajšnja avtonomna turistična in letoviščarska ustanova. To je četrto podjetje, ki bo nastopilo to nedeljo ob 9. uri zvečer s svojimi raketami.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

priredi v torek, 20. avgusta ob 21. uri v Avditoriju v Ulici Teatro Romano

KONCERT

MOSKEGA KOMORNEGA ZBORA IZ CELJA

pod vodstvom dirigenta prof. EGONA KUNEJA

Zbor bo na poti skozi Trst na mednarodno tekmovanje pevskih zborov v Arezzu.

ČISTI DOBIČEK JE NAMENJEN ŽRTVAM POTRESA V SKOPJU

Vstopnice po 300 in 200 lir bodo v prodaji od ponedeljka 19. t.m. dalje v Tržaški knjigarni ter eno uro pred pričetkom pri blagajni dvorane.

Padel je s kolesa

Trinajstletni Mario Nesich iz Ul. Carsia 1120 se je predvčerajšnjim popoldne okoli 17. ure peljal s kolesom po neki stranski cesti na Kontovelu ter nenadoma zavozil na glavno cesto, ki drži v Trst. Prav v tistem trenutku je privozil mimo z avtom 24-letni Luigi Morando iz Tržiča, ki je kolesarja podrl na tla. Pri padcu si je deček zlomil desno nogo. Ponesrečenca je Morando pripeljal v splošno bolnišnico, kamor so Nesicha sprejeli na ortopedski oddelek. Ozdravel bo čez mesec dni.

IZLET V CERKNO

V okviru proslav obletnice vstaje primorskega ljudstva, pripravljajo v Cerknem 8. in 9. septembra odkritje grobnice nad tisoč padlim partizanom in žrtvam fašističnega nasilja, ki so umrli v nacističnih taboriščih, ali so jih ustrelili kot talce. Za 800 padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, so imena znana, nad 200 pa je neznanih. V grobnico bodo položili tudi posmrtne ostanke 90 italijanskih partizanov, ki so se borili v vrstah Tržaške brigade in div. Natisone.

ZVEZA PARTIZANOV TRŽAŠKEGA OZEMLJA

organizira ob tej priložnosti enodnevni izlet v Cerkno v nedeljo 8. septembra t.l. in vabi svoje člane in simpatizerje, da se ga udeležijo v čim večjem številu.

Vpisovanje se vrši:

TRST: na sedežu Zveze — Ul. Montecchi 6-III. nad. v ponedeljkih, sredah in petkih od 9. do 12. in od 16. do 18. ure
NABREŽINA: društvo «Igo Gruden» (tov. Rudi Pertot)
SV. KRIŽ: društvo «Albert Sirk» (tov. Rado Maganja)
DOLINA: pri tov. Josipu Sancinu — Dolina 112
BOLJUNEC: pri tov. Josipu Bolčiču — Boljunec 12
BORŠT: pri tov. Urhu — Boršt 41
PROSEK pri tov. Ivanu Špangerju — Prosek 300

Kino

Nazionale 16,00 «Adultero lui, adultera lei». Prepovedano mladini.
Arcobaleno 14,30 «Il diabolico dr. Satana». Prepovedano mladini.
Excelsior 16,00 «Scotland Yard, mosaico di un delitto».
Fenice 16,00 «Wincester 73» technicolor.
Grattacielo 15,00 «Parigi nuda». Prepovedano mladini.
Supercinema 16,00 «Sexy nel mondo» technicolor. Prepovedano mladini.
Alabarda 16,30 «Sangue caldo». Robert Mitchun.
Filodrammatico 16,30 «L'isola in capo al mondo». D. Adams. Prepovedano mladini.
Aurora 16,30 «La nave matta di mister Roberts».
Cristallo 16,30 «Va e uccidi». Frank Sinatra.
Capitol 16,30 «Pic-nic» technicolor. W. Holden, Kim Novak.
Garibaldi 16,00 «Gli inesorabili». Technicolor. Burt Lancaster.
Massimo 16,30 «Gli avamposti della gloria».
Impero 16,30 «Le avventure di caccia del prof. De Paperis».
Moderno Zaprto zaradi počitnic.
Astoria 17,00 «La voglia matta». Ugo Tognazzi. Prepovedano mladini.
Astra 16,30 «Zorro alla corte di Spagna».
Vittorio Veneto 15,45 Revija policijskih filmov. «I gialli di Edgard Wallace N. 3».
Abbazia 16,00 «I cavalieri del Nord Ovest» technicolor. John Wayne.
Marconi 16,30 «La legge del più forte» scopecolor. Glenn Ford.
Ideale 16,30 «Duello a S. Antonio» technicolor. Errol Flyn.

KINO NA PROSTEM

Satellite 20,00 «Ritratto in nero» technicolor. Lana Turner, A. Quinn.
Marconi 20,15—22,00 «La legge del più forte» scopecolor. Glenn Ford.
Paradiso 20,00«La furia degli implacabili» technicolor. R. Todd, A. Aubrey.
Skedenj 20,00 «Vanina Vanini» technicolor. Sandra Milo, Laurent Terzieff.

Danes: v MIRAMARU predstava «Luči in zvoki». Ob 21. uri in ob 22.15 v italijanščini «Maksimilijan in Karlota».

NA GRADU SV. JUSTA

Danes zvečer druga predstava Verdijeve opere «Rigoletto», pričetek ob 21. uri Predprodaja vstopnic na osrednji blagajni (galerija Protti, telefon 38-547) tudi za zadnjo predstavo, ki bo v ponedeljek.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob pokojnega Viktorja Canzianija darujejo za Dijaško Matico: Bernarda Zobec iz Boljunca 1.000 lir, Mirko in Oton Žerjal 2.000 lir.

Ob nenadni smrti bivše sodelavke tovarišice Mile Škerlavaj izreka Založništvo tržaškega tiska svojcem svoje sožalje.

Zveza vojnih invalidov NOV Tržaškega ozemlja izreka iskreno sožalje hudo prizadeti družini Brana ob težki izgubi drage matere.

Zveza vojnih invalidov NOV Tržaškega ozemlja izreka globoko sožalje družini Škerlavaj ob težki izgubi drage mame Mile.

Dotrpela je naša draga mama, sestra, teta, svakinja, babica in prijateljica

Marija Brana roj. Žerjal

Pogreb drage pokojnice bo danes dne 17. t.m. ob 17. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče v Borštu.

Zalujoči:
sinovi z družinami (odsotni), brata Andrej in Jože z družinama, sestre Zora, Tončka in Pepca z možem in sinom ter ostalo sorodstvo

Boršt, Trst, Reka, New York, 17. avgusta 1963.

Kino na Opčinah

predvaja danes — dne 17. t.m. z začetkom ob 18. uri (ob 20. uri se predstava nadaljuje na prostem) zelo lep film v Estmacolor:

I SELVAGGI DELLA PRATERIA

Igrajo: JAMES PHILBROOK — NANCY KOVACK — DUANE EDDY — GUY MITCHELL

Izleti

Prosvetno društvo v Skednju organizira v nedeljo 25. avgusta 1963 izlet v Rakov Skocjan, Logatec, Predjamski grad in Postojno. Vpisovanje in pojasnila na sedežu v via di Servola 124-I. vsak dan razen ob sobotah in nedeljah od 20.30 do 21.30.

Prosvetno društvo Andrej Čok z Opčin priredi dne 25. 8. enodnevni izlet na Vršič. Na povratku si bodo izletniki ogledali znameniti botanični vrt in Mlinarico v Trenti. Vpisovanje vsak dan v trgovini Drašček.

SPDT priredi 1. septembra izlet z avtobusom v Trento z vzponom na Prehodavce in Vršac s pogledom na zgornja Triglavska jezera. Vpisovanje v uradnih urah v Ul. Geppa 9.

Prosvetno društvo Prosek-Kontovel obvešča izletnike za na Reko in Opatijo, da bo avtobus odpeljal jutri s Kontovela ob 5,30 in s Proseka ob 5,40.

Šolske vesti

Na Državnem znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z znanstvenim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom se vrši *vpisovanje* za šolsko leto 1963-1964 *vsak dan od 10. do 12. ure* v tajništvu zavoda v Ulici Lazzaretto vecchio 9-II. neprekinjeno do 25. septembra 1963.

Navodila glede vpisovanja so razvidna na zavodovi oglasni deski.

NA SLED JIMA JE POLICIJA PRIŠLA ŠELE TA TEDEN

Za rešetkami mladoletna tatova ki se vseh tatvin niti ne spomnita

Kradla sta motorje, vdirala v bare, kradla po kopališčih in drugod

Predvčerajšnjim so agenti policijskega komisariata v Barkovljah prijavili sodnijskim oblastem dva drzna tatiča, ki imata na vesti celo vrsto tatvin. Ker gre za dva mladoletna mladeniča, ki se bosta morala zagovarjati pred sodiščem za mladoletne, njuni primki niso znani. Ve se samo, da gre za 18-letnega Sergia H. in za 15-letnega Silveria C.

Policisti so bili že dalj časa za petami drzni dvojici, toda šele potem, ko so prizadeti prijavili zadnje tatvine, se jim je posrečilo, da aretirajo, najprej Sergia H., ki je priznal agentom, da je zagrešil vrsto tatvin skupaj s Silverom.

Toda poglejmo si od bliže, kaj vse sta mladeniča kradla. Ponoči med 4. in 5. avgustom sta se polastila vespe TS 8558, ki jo je bil njen lastnik Silvano Sergas parkiral v bližini svojega stanovanja na Furlanski cesti 457.

Ponoči med 10. in 11. avgustom pa sta ukradla vespo TS 19425, ki je bila parkirana v bližini poslopja 63/3 na kontoveljskem klancu. Vespa je last Alda Mianija, ki tam stanuje.

Isto noč, nekoliko pozneje sta Sergio in Silverio vdrla v bar «Terrazza a mare» v Miramarskem drevoredu, od koder sta odnesla velike količine živil, pijače in raznih predmetov. Za prevoz ukradenega blaga sta se poslužila motorjev, ki sta ju malo prej ukradla. V omenjeni lokal sta mladeniča vlomila in odnesla iz njega naslednje predmete: pol kg. gnjati, dva prazna zaboja, eno aktovko, eno moško kopalno obleko, eno gumijasto blazino, eno podvodno masko, štiri namizne prte, zabojček s 24 steklenicami Pepsicole, 10 steklenic piva tuje znamke, nožič, 6 steklenic vermouta raznih znamk, več steklenic raznih likerjev, 5 steklenic vina, 30 pločevinastih škatel s sadnimi sokovi, 25 steklenic oranžade, 50 zavojčkov praženega krompirja, 2 kg sadja, 1 kg kruha, en kg mortadele, večje število steklenic raznih drugih pijač in 25 sladoledov.

Pri tem podvigu sta mladeniča tudi poškodovala razne predmete v baru. Med drugim sta tudi vlomila v neki avtomatski aparat, od koder sta odnesla 17.000 lir.

Isto noč sta potem obiskala tudi bar «Alla pineta», kjer sta ukradla lastniku Brunu Jezeršku dve moški kopalni obleki.

In tako se vrstijo tatvina za tatvino: v juliju in v avgustu sta ukradla 35 litrov bencina iz približno desetih motorjev, ki so jih lastniki parkirali na ulicah. V istem razdobju sta se polastila tudi osem skuterjev. Kradla sta stalno in se sploh ne spominjata krajev in datumov vseh teh tatvin. Neki motor sta zapustila v bližini ladjedelnice Sv. Marka. Približno pred enim mesecem sta kradla v baru «Baricolo» na Miramarskem drevoredu. Vdrla sta v lokal ter odnesla s seboj razne jestvine. Tatvino je lastnik prijavil barkovljanskim karabinjerjem. Pred enim mesecem sta tudi ukradla z nekega tovornika, ki je bil parkiran v bližini openske cerkve, dve steklenici piva. 5. avgusta sta ukradla v kriškem portiču zlato uro znamke «Levrette». Lastnik, Silvio Sala, ki se je šel tja kopat, je spravil uro v žep suknjiča. Poleg tega sta mu nepridiprava odnesla tudi 15.000 lir.

Sergio in Silverio sta ukradla tudi nekaj predmetov v lopi mestnih pometačev na Opčinah. Gre za eno zapestno uro, za škarje in škatlo maziva. Silverio sam pa je ukradel kolo z motorjem, ki ga je bil lastnik Flavio Fonduto parkiral v Ul. Madonnina.

11. julija sta se uzmoviča spravila nad trgovino z jestvinami Francesca Davanza na Opčinah, od koder sta odnesla večje število živil, pijače in likerjev ter 2.000 lir. Nekega drugega dne pa sta ukradla dve električni svetilki iz nekega Fiata 1100, ki ga je lastnik parkiral na Kontovelu.

Policisti so jima prišli na sled v začetku tega tedna. Veliko večino ukradenega blaga so našli na njunih domovih ter v nekakšnem skladišču na prostem, ki sta si ga tatova zgradila med trbiško avtocesto in Grižo. Motorje, ki sta ukradla, sta nekaj časa uporabljala, nato pa sta jih puščala na cesti.

Silverio in Sergio sta sedaj že za zapahi v koronejskih zaporih. Zagovarjati se bosta morala tudi zaradi upravljanja motornih vozil brez vozniškega dovoljenja.

KMETIJSKA ZADRUGA V TRSTU

vabi vse občinstvo na

V. KMEČKI TABOR

OPČINE - ŠE DANES IN JUTRI PROSVETNI DOM

V okviru V. kmečkega tabora bodo naslednje razstave:
— razstava kmetijskih strojev in orodja
— razstava umetnih krmil — na ogled bodo razne pasme piščet, piščancev, petelinov in kokoši
— tekma v slikarstvu «ex tempore»
— razstava povrtnin

SPORED:

Sobota 17. avgusta: ob 10. uri — otvoritev
20. — ljudska veselica s plesom
24. — zaključek

Nedelja 18. avgusta: ob 10. uri — otvoritev
17.30 — razdelitev nagrad razstavljavcem povrtnin in zmagovalcem tekme v slikarstvu «ex tempore»
20. — ljudska veselica s plesom
24. — zaključek tabora

Kmetje točijo domača vina — Posluje dobro preskrbljen bife

Za ples in zabavo igrajo «Veseli planšarji» z Radia Ljubljana

VSTOP PROST - PLES BREZPLAČEN

4-letni otrok je padel iz prvega nadstropja hotela

V bolnišnico so ga sprejeli s pridržano prognozo

Včeraj popoldne ob 16.30 so prepeljali v splošno bolnišnico na 2. ženski kirurški oddelek 4-letnega Paola Palazza iz Rima, ki je padel z okna prvega nadstropja hotela «Milano» v Ul. Ghega. Na malčku so zdravniki ugotovili številne rane in podplutbe na lobanji ter verjetne kostne zlome. Poleg tega je mali Paolo krvavel iz desne nosnice. V bolnišnico so ga sprejeli s pridržano prognozo.

Karabinjerji s postaje Tor S. Piero, ki so uvedli preiskavo glede nesreče, so ugotovili, da je malček bil v hotelski sobi s svojo sestro Sandro. V trenutku, ko dekle ni pazilo nanj, je splezal na okno ter padel na cesto.

Nezgoda pri delu

Giuseppe Giorgesi, star 74 let iz Ul. Vittoria 13, je včeraj dopoldne delal v Podlonjerju v poslopju štev. 175, kjer skupaj z nekim drugim solastnikom redi kokoši za prodajo. Ko je mlel žito z električnim mlinom, mu je pri sipanju žita v mlin zašel konec vreče v stroj. Ko je hotel izvleči vrečo iz mlina, mu je zobčasto kolo zgrabilo desno dlan ter mu odsekalo drugi člen na kazalcu. Poleg tega je dobil razne druge poškodbe na kazalcu in na prstancu iste roke. Na ortopedskem oddelku splošne bolnišnice se bo moral zdraviti okoli 10 dni.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. in 16. avgusta se je v Trstu rodilo 11 otrok, umrlo pa je 12 oseb:

Umrli so: 75-letni Carlo Schreiber, 62-letni Agostino Gulli, 59-letni Doriglio Poli, 82-letna Maria Parovel por. Bussani, 49-letni Umberto Guido, 72-letna Marija Žerjal por. Brana, 45-letni Adolfo Plementasch, 66-letni Vittorio Sabelli, 53-letni Remigio Antolovich, 32-letni Luciano Favento, 72-letna Vittoria Vercon vd. Baroncini, 86-letna Maria Palcich vd. Tomizza.

NOČNA SLUŽBA LEKARN OD 16. do 31. AVGUSTA

Crevato, Ul. Roma 15; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; dr. Gmeiner, Ul. Giulia 14; Al Lloyd, Ul. Orologio 6; dr. Signori Trg Ospedale 8.

Ljudska knjižnica v Trstu bo zaprta od 19. avgusta do 5. septembra.

Naznanjamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša predraga mama, nona in tašča

MILA HROVATIN vd. ŠKERLAVAJ

Pogreb nepozabne pokojnice bo danes ob 17. uri iz kapele tržaške bolnišnice na opensko pokopališče.

Žalujoči: sin Milko, hčerki Anita in Marija, zeta Ernest in Franko ter vnuka Tanja in Roby

Občine, 17. avgusta 1963.

Potrti naznanjamo žalostno vest, da nas je po težki bolezni za vedno zapustila naša draga mama, žena in sestra

MARIJA STEPAN por. REPIČ

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo dopoldne iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Ani.

Žalujoči: soprog Anton, sin Klavdij, brat Bruno in ostali sorodniki

Trst, Rozar, 17. avgusta 1963.

Veliki šmaren v slikah

S slikarske razstave na Općinah

Na Repentabru so prodajali pristni kraški teran

Za domač pršut je bilo veliko zanimanja med številnimi obiskovalci

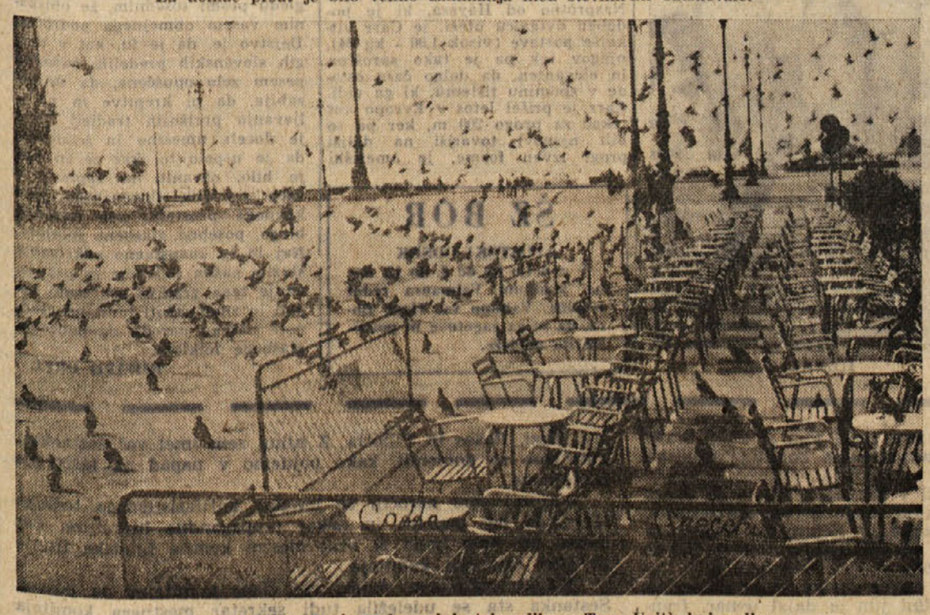

Mesto je bilo kot izumrlo, saj je taka slika s Trga Unità kaj redka

Zato pa je bilo v Barkovljah vse polno kopalcev

Goriško-beneški dnevnik

IZ PRIPOROČILA PREDSTAVNIKA PSI

Nekaj predlogov občinski upravi za izboljšanje avtobusne službe

Spremembe za progi št. 1 in na progi za Sovodnje Zopet naj se uvede proga do Oslavja s podaljškom v Gorici do Rdeče hiše - ATA prejema občinsko podporo

Pri razpravi o mestni avtobusni službi na predzadnji seji goriškega občinskega sveta so bile vse politične skupine, ki so zastopane v občinskem svetu soglasne v tem, da je ta služba pomanjkljiva in da jo je treba preurediti. Toda medtem ko so bili predstavniki levičarskih strank odločno za to, da je edina rešitev v takojšnji municipalizaciji te službe, so iskali nekateri drugi drugačne rešitve, demokristjani pa so vztrajali pri tem, da je treba pred tako odločitvijo in pred odpovedjo konvencije proučiti tehnično stran tega vprašanja s pomočjo strokovnjakov in je v ta namen izglasovala šestmesečni rok pred odpovedjo konvencije s sedanjo družbo ATA.

Član posebnega odbora, ki je imel nalogo staviti glede avtobusne službe pokrajinskemu svetu svoje predloge, socialist Zuliani, je v imenu svoje stranke poslal občinskemu odboru spomenico s predlogi glede preureditve mestne avtobusne službe. V obsežnem pismu najprej ugotavlja neredno službo na mestnih avtobusnih progah posebno glede na progo št. 1, ki povezuje Standrež z južno in severno železniško postajo. Pri tem predlaga uvedbo še petega voza za stalno, ves dan, in ne samo za nekaj ur dnevno. Obenem predlaga, naj bi avtobusi na tej progi krenili na svoji poti do novega naselja v Ul. Fatebenefratelli. S tako rešitvijo bi omogočili rednejše obratovanje na tej progi, brez nepotrebnih zamud, ki dosežejo včasih po 10 minut in še več.

Kar se tiče proge do bolnišnic predlaga Zuliani bolj pogosto službo z največjimi presledki po pol ure med eno in drugo vožnjo do 20.30 zvečer.

Glede proge Gorica-Sovodnje naj bi po teh predlogih spremenili sedanjo progo, ki gre po Tržaški cesti, Ul. Tabaj in skozi Standrež ter dalje proti Sovodnjam. Avtobus naj bi ne vozil skozi Štandrež, ampak nadaljeval vožnjo po Tržaški cesti mimo Rupe in skozi Gabrje in Rubije v Sovodnje, ker bi na ta način povezali posamezne vasi s Sovodnjami.

Kar se tiče ukinjene proge Gorica-Pevma-Oslavje predlaga naj bi jo zopet uvedli, ker da jo je sedanji koncesionar ukinil le zaradi lastne koristi ter na škodo prebivalcev iz teh briških vasi. V zvezi s tem predlaga tudi avtobusno službo na mejni blok pri Rdeči hiši, ki bi jo lahko uvedli na ta način, da avtobus s proge Oslavje-Pevma bi prišel na Travnik v Gorici in od tod nadaljeval važnjo do Rdeče hiše. Vozni red naj bi uskladili z drugimi progami, ki gredo preko Travnika.

V pismu se nadalje zanika trditev vodstva družbe ATA, da ni deležna nobene podpore od strani občinske uprave; družba ima namreč brezplačno mestno avtobusno remizo in zemljišče okrog nje ter nekatere prostore uporablja za karoserijsko delavnico, ki ne služi občini ampak za dela in usluge zasebnikom. Za te prostore bi lahko občina prejemala najmanj po 150.000 lir najemnine mesečno in torej dejansko daje okrog dva milijona podpore letno družbi ATA.

Poročilo se zaključuje z ugotovitvijo, da bi bila najboljša rešitev v korist občanov, ki se poslužujejo mestne avtobusne službe in v korist občine na splošno, municipalizacija te službe. Pri tem pa opozarja, da je avtobusni vozni park že močno izrabljen in tako rekoč neuporaben ter bodo morali to upoštevati v primeru, ko bo občina prevzela podjetje in bi morala v skladu z določili konvencije prevzeti vse naprave. Z municipalizacijo bi napravili tudi enkrat za vselej konec sporom meščanstva in uslužbencev z družbo, kateri je poverjena sedaj avtobusna služba po mestu.

VELIKI ŠMAREN V GORICI

Mesto je bilo dva dni skoro kot bi izumrlo

Zaprte trgovine in uradi - Prazni parkirni prostori in ulice - Največ prometa je bilo na mejnih prehodih

Val poletnih počitnic ob velikem šmarnu je zajel tudi Gorico in čeprav vreme v četrtek in petek ni bilo povsem zanesljivo ter smo imeli ponoči hude nalive, se je dober del meščanov preselil k morju ali v hribe. V četrtek je zlasti mnogo avtomobilistov krenilo po Gornji Soški dolini vse tja do Bovca in še dalje proti Kranjski gori. Slovensko planinsko društvo je pripravilo dve visokogorski turi. Ena skupina se je odpravila na Kriške pode in od tod na bližnje vrhove Križ in Stenar, druga pa je odšla na Triglav ter od tod dalje v Kranjsko goro.

Tudi na obmorskih plažah je bilo vse živo, od Sesljana pa do Gradeža, tako da so se v resnici bolje počutili tisti, ki so ostali v mestu. Še včeraj je bil Korzo Verdi nenavadno širok, vsaj tako se je zdelo, ker ni bilo dolge vrste avtomobilov, ki stalno parkirajo na obeh njegovih straneh. Prav tako je bilo tudi drugod vse polno prostora za parkiranje in seveda tudi za sprehajalce. Po drugi strani pa je bilo opaziti precej tujih avtomobilov, zlasti iz Avstrije in turiste, ki so bili na prehodu, nekateri pa so se ustavili in tako so imeli v prenočiščih še kar precej nočnin.

Videz zapuščenega mesta so dale tudi spuščene navojnice trgovin, saj so bile še včeraj vse zaprte, razen pekarn in mlekarn v dopoldanskih urah. Le na Korzu so nekatere trgovine odprle svoja izložbena okna.

Na trgu s sadjem in zelenjavo na debelo in na drobno je bilo nekaj življenja v jutranjih urah, vendar pa ni bilo mnogo niti prodajalcev in tudi ne kupcev. Tudi ribji trg je razpolagal z ribami, ki so jih kmalu razprodali.

Se najbolj je bilo živahno oba dneva na prehodu pri Rdeči hiši, kjer so imeli obmejni organi polno dela s kontrolo dokumentov številnih turistov, ki so prihajali ali odhajali. Tudi na drugih prehodih, zlasti na Solkanski cesti, pri Šempetru in Mirnu je bil maloobmejni promet precej živahen. Vendar pa se je ves promet oba dni odvijal v redu in ni bilo kakšnih posebnih neprilik ali incidentov.

IZGLEDI ZA LETOŠNJI PRIDELEK

Žita so pridelali polovico manj od normalnega povprečja

Krmskim rastlinam je dež pomagal - Z boljšo organizacijo izvoza bi lahko prodali pravočasno vse breskve

Deževje zadnjih dni, ki je sicer precej motilo ponekod tiste, ki so šli na počitnice k morju ali v gore, je znatno izboljšalo stanje v kmetijstvu, kjer je bila že velika nevarnost, da bo suša uničila ves pridelek. Zlasti so sedaj dobri izgledi za drugo odnosno v nekaterih krajih za tretjo košnjo, kar bo ugodno vplivalo na stalež živine, ker živinorejci ne bodo prisiljeni še odprodajati plemensko živino zaradi pomanjkanja krme. To velja seveda na splošno, ker bo npr. v Štandrežu tudi ob dobri letini krme primanjkovalo, to pa iz posebnih razlogov, ker nimajo dovolj košenine, odkar ne morejo več razpolagati z ono na letališču. Res ni prav, da gre krma z letališča drugam na škodo domače živinoreje in proti temu bi bilo potrebno kaj ukreniti.

Tudi koruza in trta čutita blagodati zadnjih padavin. Koruza je sicer utrpela ponekod škodo in po prvih računih naj bi suša manjšala normalni pridelek za 25 do 30 odstotkov, kar se bo poznalo posebno na bolj peščenem zemljišču. Za trto pa je prišel dež še pravočasno, in če bo zanaprej tudi dovolj toplote, utegnemo imeti kar dobro količino lepega grozdja.

Pač pa je bilo letošnje vreme neugodno za žito. Pridelek je bil več kot za polovico manjši od normalnega povprečja; "pridelalo" se je namreč, po cenitvah kmetijskega nadzorništva, okrog 50 tisoč stotov, dočim znaša normalen letni pridelek okrog 115 tisoč stotov, lani pa je dosegel celo 127 tisoč stotov. Če računamo, da stane stot pšenice po 6000 lir, potem nam račun pokaže, da ima kmetijstvo na Goriškem letos za 400 milijonov lir manj pridelka kot ob normalni žetvi.

Tudi sadjarji letos niso zadovoljni, zlasti kar se tiče breskev. Vročina v juliju je povzročila naglo dozorevanje in tako je prišla naenkrat velika količina tega sadeža na trg, ali mnogo več, kot je znašala potreba. Ker ta sad traja le malo dni, je cena močno padla, da ni često plačala niti stroškov za obiranje. Bili so dnevi, ko so sadjarji okrog Turjaka morali odstopiti breskve celo po pet lir za kg. Po drugi strani pa je ostala njihova cena na drobno razmeroma visoka, mnogo previsoka v primeri s ceno, ki so jo plačevali prekupčevalci proizvajalcem. Trgovci in branjarji se izgovarjajo, da jim mnogo neprodanega blaga segnije in morajo s tem pri ceni računati. Pristojni organi bi morali v takih primerih poskrbeti predvsem za dobro organiziran izvoz sadja, saj bi v severnih deželah z lahkoto plasirali odvečni pridelek južnega sadja, če bi ga pravočasno postavili na tržišče. Seveda bi morali na to misliti že mnogo prej, ker taka organizacija zahteva svoj čas.

IZ DOBERDOBA

Prošnje za prodajo lastnih pridelkov

Doberdobsko županstvo opozarja vse prizadete kmetovalce, da na podlagi zakona, ki dovoljuje prodajo kmetijskih pridelkov potrošnikom direktno od strani proizvajalca-kmeta, morajo napraviti pismeno prošnjo na županstvo, če hočejo dobiti tako dovoljenje za prodajo.

V prošnji naj prosilec navede poleg svojega imena in priimka tudi naslov, izjavo da je kmet-proizvajalec z navedbo štev. zemljišča, kjer je blago pridelal. Navesti mora tudi, ali naj bo dovoljenje stalno ali samo za določen čas.

Opozarjamo še enkrat, da bodo taka dovoljenja izdajali samo za kmečke pridelke, ki jih kmetje sami pridelujejo.

IZ KOPRSKEGA OKRAJA

25. avgusta v Tribuši proslava 20-letnice upora

Skrb za makedonske otroke - Razširitev vodovoda na Krasu - Jamarski zbor

Uvodna prireditev pred glavno proslavo dvajsetletnice množičnega upora primorskega ljudstva proti fašističnim zavojevalcem in priključitve Primorske k matični domovini v Cerknem bo 25. avgusta v Gorenji Tribuši. V tem partizanskem kraju se bodo srečali nekdanji borci NOB, ki so se med osvobodilnim bojem mudili v Gornji in Doljni Tribuši ter v okoliških krajih. Srečanje borcev organizirata občinski odbor Zveze borcev in SZDL Tolmin. Program predvideva več partizanskih napadov ob sodelovanju članov Zveze borcev in mladincev predvojaške vzgoje ter nastop kobariške «Svobode» in domače folklorne skupine, ki bo izvajala izvirne plese Gornjega Posočja. Na velikem partizanskem mitingu bo govoril Franc Kimovec-Ziga.

Makedonski otroci, ki so nastanjeni v Vajenskem domu v Kopru, so deležni vse pozornosti krajevnih oblasti, množičnih organizacij in prebivalstva. Skoraj vsak dan jih obišče kaka delegacija in jim prinese darila. Med drugim jih je obiskala tudi delegacija jugoslov. ljud. armade. Makedonski otroci so navezali tesne stike tudi z otroki iz Cerknice, ki so tam na letovanju v Kopru. Vso pozornost posvečajo makedonskim otrokom tudi v Tolminu, Novi Gorici, Ajdovščini in Postojni. Prinesli so jim številna darila, organizirajo zanje izlete in druge oblike razvedrila, skrbijo pa tudi za njihovo nadaljnje šolanje. Tako bo med drugimi nekaj dijakov gozdarske šole iz Skopja nadaljevalo študij kar na postojnski gozdarski šoli. Vsega skupaj je na Primorskem zdaj 400 makedonskih otrok.

Podjetje Kraški vodovod pripravlja gradnjo vodovoda od Komna do Stanjela. Gre za dobavo vode osmim kraškim vasem, ki ostanejo že ob najmanjši suši brez vode. Hkrati pripravljajo tudi gradnjo novega vodovoda od Komna čez Volčjigrad do Velikega Dola. S tem vodovodom bodo oskrbeli z vodo še nadaljnjih sedem vasi.

V Rakovem Škocjanu so imeli jamarski zbor. Razen domačih raziskovalcev kraškega podzemlja so bile navzoče tudi jamarske delegacije Bolgarske, Francije in Belgije. Na posvetovanju, ki so se ga udeležili tudi zastopniki kraških občin in kraških turističnih objektov, so poudarili, da je treba sistematično urediti vse kraške podzemske lepote in jih spremeniti v turistične objekte. Pri tem pa gre tudi za ureditev okolice jam, cest in tako dalje, kajti le v tem primeru bodo kraške jame lahko aktivne. Po drugi strani bo potrebno posvetiti vso pozornost zaščiti naravnih kraških lepot, saj temu vprašanju nismo doslej posvetili dovolj pozornosti in je zaradi tega nastalo tudi precej poškodb. Zato bo potrebno laže dostopne in zanemarjene jame začasno zapreti, dokler jih primerno ne uredijo in zaščitijo.

V koprski stolnici so začeli snemati nekatere prizore za film «Beneški piombi». Film snemata podjetij «Lux ultra film» iz Rima in «Avala film» iz Beograda. Glavni režiser je Pino Mercanti, v glavnih vlogah pa nastopajo Guy Madison, Jean Cladio, Lisa Gastoni, Ingrid Schoe in Gastone Moschin. Filmska ekipa bo ostala v Kopru in v Piranu deset dni, nato pa bo odpotovala v Ljubljano, kjer bodo posneli nekaj prizorov.

NEZGODA ŠTIRIH IZLETNIKOV PRI PETOVLJAH

Narasla Soča grozila da jih odplavi z otočka

Gasilci so jih z gumijastim čolnom pripeljali na breg

Med številnimi skupinami, ki so odšle v četrtek popoldne na krajše ali daljše izlete iz mesta, so bili tudi Ferdinando Pizzi, Valter Nanut, Giannina Cumar in Lucia Vidette vsi iz Gorice, ki so se odpeljali skozi Sovodnje in mimo Rubij proti Petovljam. Tam so se ob sotočju Vipave in Soče spravili na neki peščen otok in se sončili.

Nenadoma pa je voda začela naraščati in še preden so se prav zavedli jih je narasli tok odrezal od celine. Ker so bili slabi plavalci jih je začelo skrbeti. Vendar je bilo treba nekaj ukreniti. Končno se je eden od četvorice ojunačil, prebredel je naraslo vodo in po najbližjem telefonu poklical na pomoč goriške gasilce. Ti so v resnici takoj prišli in s pomočjo gumijastega čolna vse ostale improvizirane Robinzone srečno prepeljal na obalo.

Zapora pekarn ob nedeljah

Z odlokom goriškega prefekta z dne 8. avgusta t.l. št. 15512-III se odreja nedeljska zapora pekarn in prodaje kruha za dobo od 18. avgusta do 30. septembra t.l.

V odloku je rečeno, da bodo v tem obdobju pekarne in prodajalne kruha ob nedeljah zaprte v Gorici in na podeželju, z izjemo Gradeža. Županom posameznih občin je poverjena izvedba tega ukrepa.

Zbirališče prispevkov za pomoč Skopju

Na osrednjem zbirnem centru, na sedežu SKGZ in SPZ v Gorici, Ul. Ascoli 1-I, ki deluje ob delavnikih od 8. do 14. ure se nadaljuje zbiranje prispevkov v denarju in blagu.

Trčenje dveh vozil v Štandrežu

Včeraj okrog poldne je prišlo v Kraški ulici v Štandrežu do trčenja med nekim tovornikom in motociklom, pri katerem je bil motociklist laže ranjen.

Ob tisti uri je 30-letni šofer Franc Devetak iz Štandreža, Kraška cesta 57, vozil tovornik, ki je last Makuca iz Ul. sv. Mihaela 148 po Kraški ulici v smeri od Štandreža proti Gorici. Na križišču z Ulico Trivigiano pa je po isti privozil svoj motocikel Guzzi 55-letni Virgilio Concion iz Farre. Oba voznika sta prepozno opazila drug drugega in nista mogla preprečiti frontalnega trčenja med obema voziloma. Pri tem je bil seveda na slabšem motociklist, ki so ga z avtomobilom Zelenega križa odpeljali v civilno bolnišnico. Tam so mu zdravniki ugotovili pretres možganov, več manjših poškodb po telesu in so ga pridržali za 7 dni na zdravljenju. Tudi njegovo vozilo je utrpelo precej škode

Na kraj trčenja je prišla cestna policija iz Gorice, ki je napravila zapisnik.

V prst se je usekal

Včeraj nekaj po 9. uri je prišel po pomoč v civilno bolnišnico v Gorici 24-letni Orazio Morzano iz Gorice Ul. Morselli št. 40. Zdravniki so mu ugotovili rano na prstancu leve roke ter ga pridržali za 25 dni na zdravljenju. Morzano je povedal, da se je ranil doma, ko je sekal drva.

Z drevesa je padel

Sinoči okrog 18. ure so pripeljali v civilno bolnišnico v Gorici 16-letnega Michela Defelippisa iz Gorice Ul. Lungisonzo 12. Fant si je namreč zlomil levo roko v zapestju, ko je padel z nekega drevesa blizu svojega doma. V bolnišnici so ga pridržali na zdravljenju.

V Ronkah je občina prevzela pobiranje smeti

Ker je dosedanji zakupnik za pobiranje smeti v Ronkah podjetje Furlan odpovedalo svojo pogodbo z občino, je občinska uprava odločila, da bo občina sama prevzela to delo. Da pa bi izboljšali pobiranje smeti, ki so ga do sedaj opravljali z vozom in konjsko vprego s precejšnjo zamudo, so se odločili za nakup motornega vozila, ki bo v kratkem stopilo v službo. Na ta način bodo pospešili pobiranje in odvažanje smeti ter pocenili to službo, kar bo na splošno korist občanov.

Razpredelnica za namestitev profesorjev

Na oglasni deski šolskega skrbništva v Gorici je na vpogled klasifikacijska razpredelnica za namestitev profesorjev na srednjih šolah na Goriškem v šolskem letu 1963/64. Prizadeti si jo lahko ogledajo med rednimi urami.

Sklepi pokrajinskega odbora

Pokrajinski upravni odbor pri goriški prefekturi je med drugim na svoji zadnji seji odobril tudi naslednje sklepe:

Predujem uslužbencem pri pokrajinski gluhonemnici ter pooblastilo pokrajinskemu upravnemu odboru da sklepa o prošnjah za prispevke pri kulturnih manifestacijah.

Občina Doberdob: tisk deželnega statuta za potrebe občinarjev.

Ronke: prispevek občine za vajensko šolo za šolsko leto 1962/63. Prispevek revnim družinam (Predilnice v Ronkah).

Gorica: Zamenjava nepremičnin v Ul. Ponte del Torrione. Gradbeni predpisi za občinske gradnje.

Kino

VERDI, 17.30: «Il coltello nella piaga», Sofia Loren in Antony Perkins. Italijanski črnobeli film. Mladini pod 14. letom vstop prepovedan. Zadnja predstava ob 22.

CORSO. 17.30: «Amore difficile», Nino Manfredi, Vittorio Gassman, C. Spaak in Claudia Moore. Italijanski črnobeli film. Zadnja predstava ob 22.. Mladini pod 18. letom vstop prepovedan.

VITTORIA. 17.30: «Caterina di Russia», Sergio Fantoni in H. Neff. Italijanski barvni film v cinemascopu. Zadnja predstava ob 21.30.

CENTRALE. 17.15: «Giulio Cesare il conquistatore delle Gallie», Cameron Mitchell in Dominique Wilms. Italijansko-francoski barvni film v cinemascopu. Zadnja predstava ob 21.30.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna PONTONI-BASSI, Raštel, tel. 33-49.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 26,2 stopinje ob 15. uri, najnižjo 17,3 stopinje ob 4. Povprečne dnevne vlage je bilo 70 odstotkov. Ponoči je padlo 34,2 mm dežja.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes — dne 17. t. m. z začetkom ob 19.30 uri sentimentalni in dramatični film Metro:

PONTE VERSO IL SOLE

Igrajo: CARROL BAKER — JAMES SHIGETA — JAMES YAGI

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes — dne 17. t. m. z začetkom ob 19.30 uri krasen film v technicolor:

«LE VERGINI DI ROMA»

Igrajo: LOUIS JOURDAN — SYLVIA SYMIS

šport šport šport šport šport šport

51. EVROPSKO PRVENSTVO V VESLANJU

Tudi Italija in Jugoslavija v finalu: prva s četvercem, druga pa z osmercem

Sovjetska zveza, Nemčija in ČSSR s tremi posadkami v finalnih regatah

KOPENHAGEN, 16. — Po drugem dnevu evropskega prvenstva v veslanju je že znana polovica 35 posadk, ki bodo nastopile v finalnih regatah. Ostala imena bomo izvedeli jutri, ko bodo repesaži. Od 17 finalistov po 3 nosijo barve Sovjetske zveze, Nemčije in Češkoslovaške, 2 pripadata Angliji in Danski, po 1 predstavnika pa bodo imele Italija, Jugoslavija, Nizozemska in ZDA.

Oba velikana v veslaškem športu — Sovjetska zveza in Nemčija — sta do danes še v izenačenem položaju. Vse pa kaže, da bodo Nemci tokrat izgubili svojo premoč, kar se je videlo v tekmovanju osmercev, kjer so Rusi pustili za seboj slavno posadko Ratzelbruga, ki je spadala med glavne favorite, za razliko treh čolnov. Nemci, ki so bili poraženi že v Duisburgu, so pokazali nazadovanje, medtem ko je bil pri sovjetskih veslačih jasen napredek. V tej kategoriji so Jugoslovani prijetno presenetili, ker so se z zmago v tretji skupini uvrstili v zadnji del tekmovanja.

Tudi v četvercu brez krmarja presenečenje. Italijani Moto Guzzija so zmagali in so pustili za seboj nič manj kot posadki Nemčije in Sovjetske zveze.

Kot že včeraj je tudi danes veter nekoliko motil potek letošnjega evropskega prvenstva v veslanju. Vseeno pa je bilo vreme boljše: nebo je zopet jasno in tudi mrzlo ni več kot včeraj.

Današnji razpored je vseboval deset regat. Vse točke so bile zelo zanimive, ker so bile na sporedu polfinalne regate dvojca in četverca brez krmarja. Tekmovanje v double scullu in v osmercu pa je bilo praktično kot polfinale. Zmagovalci so se uvrstili v finale, premaganci pa si bodo morali v repesažih priboriti to pravico, ki bo pripadala ponovno le prvim v vsaki izločilni skupini.

Medtem ko so se Italijani uvrstili s četvercem v finale, sta Tržačana, ki sicer zastopata barve Ignisa, Petri in Mosetti pogorela. Vse kaže, da je imel njun čoln okvaro in zaradi tega upata, da jima bo bolje šlo v repesažih.

Od jugoslovanskih predstavnikov je dvojec s krmarjem prispel do polfinala, kjer je izpadel. Isto se je pripetilo četvercu s krmarjem, medtem ko je zmagoviti osmerec pustil za seboj ekipe Francije, Danske in Švedske

* * *

DVOJEC S KRMARJEM

1. polfinale

1. Neuss-Jordan (Nem.) 8'30"62
2. Petrov-Rieffelt (Rom.) 8'47"96
3. Naskdecki-Rasztar (Polj.) 9'18"64

2. polfinale

1. Nielsen-Berendt (Dan.) 8'53"55
2. Stagljar-Guberina (Jug.) 8'53"99
3. Castelein-Partena (Hol.) 9'15"68

ČETVEREC BREZ KRMARJA

1. polfinale

1. Italija 7'28"18
2. Nemčija 7'41"99
3. SZ 7'54"13

2. polfinale

1. Danska 7'32"53
2. Avstrija 7'47"22
3. Francija 7'55"68

ČETVEREC S KRMARJEM

1. polfinale

1. ČSSR 7'54"88
2. Poljska 8'03"01
3. SZ 8'07"10
4. Grčija

2. polfinale

1. Nemčija 7'58"09
2. Holandska 8'09"25
3. Jugoslavija 8'15"09
4. Švica 8'17"12

DVOJEC BREZ KRMARJA

1. izločilna skupina

1. Mackenzie-Davidge (VB) 8'52"82
2. Tudose-Strantan (Rom.) 8'57"39
3. J. in D. Lenders (Belg.) 9'11"34
4. Petri-Mosetti (It.) 9'14"98

2. skupina

1. Enters-Boelen (Hol.) 8'29"
2. Sageder-Kloimstein (Av.) 8'36"26
3. Lehtelae-Pitkanen (Fin.) 8'41"11
4. Siekowski-Szypula (Polj.) 8'50"07

3. skupina

1. Bender-Zumkeller (Nem.) 8'31"46
2. Boye-Christiansen (Dan.) 8'37"52
3. Borejko-Golovanov (SZ) 8'45"79

SKIFF

1. polfinale

1. Kozak (ČSSR) 9'18"21
2. Higny (Belg.) 9'31"60
3. Kubjak (Polj.) 9'47"87

2. polfinale

1. Ivanov (SZ) 9'19"17
2. Kottmann (Šv.) 9'35"51
3. Barry (VB) 9'40"48

DOUBLE SCULL

1. skupina

1. Andre-Hofmann (ČSSR) 7'48"29
2. Frederiksen-Kruse (Dan.) 8'02"01
3. Duhamel-Monnereau (Fr.) 8'14"77
4. Gablankowski - Zmuda (Poljska) 8'22"53

2. skupina

1. Turin-Dubrovskij (SZ) 7'34"06
2. Krause Wichmann-Steffes Mies (Nem.) 7'36"91
3. Van Der Togt - Alwin (Hol.) 7'48"90
4. Dehombreux-Avai (Belg.) 7'52"54

3. skupina

1. Cromwell-Spero (ZDA) 7'33"22
2. Burgin-Studach (Šv.) 7'37"54
3. Larion-Ciocoi (Rom.) 7'57"42
4. Cooke-Webb (VB) 8'08"87
5. A. in H. Kraakenes (Norveška) 8'15"93

OSMEREC

1. skupina

1. Vel. Britanija 6'53"40
2. ČSSR 6'56"83
3. Avstrija 7'01"97
4. Japonska 7'05"54

2. skupina

1. SZ 6'26"27
2. Nemčija 6'35"64
3. Poljska 6'46"58
4. ZAR 7'03"18

3. skupina

1. Jugoslavija 6'41"66
2. Francija 6'43"16
3. Danska 7'00"33
4. Švedska 7'03"39

V ČETRTEK V PLAVALNEM BAZENU KOLEZIJE

Trst tretji *za Dunajem in Ljubljano* v troboju

Tekmovanje je veljavno za pokal mestnega sveta Ljubljane

LJUBLJANA, 16. — V sredo zvečer je bil v bazenu Kolezija mednarodni troboj v plavanju za prehodni pokal mestnega sveta Ljubljane. Zmagala je reprezentanca Dunaja z 200 točkami pred Ljubljano 113 in Trstom 111 točkami.

MOŠKI

400 m prosto:
1. Spangaro (T) 4'37"9,
2. V. Brinovec 4'43"9 (letos najboljši slovenski rezultat),
3. Kleisch (D) 4'54",
4. Breskvar (L) 5'05"8.

200 m metuljček:
1. W. Deckardt (D) 2'25"5 (nov avstrijski rekord),
2. G. Deckardt (D) 2'30"8,
3. Dermastia (L) 2'36"8 (nov slovenski mladinski rekord),
4. Umek (T) 2'40"1,
5. Vošnjak (L) 2'44"7.

200 m prsno:
1. Spitzl (D) 2'48"9,
2. Schranz (D) 2'55",
3. Ogrin (L) 2'58"2,
4. Bole (L) 3'04"8,
5. Sole (T) 3'05".

200 m hrbtno:
1. Suda (D) 2'24"8 (nov avstrijski rekord),
2. Vrhovšek (L) 2'28"2,
3. Navratil (D) 2'36"9,
4. Goršič (L) 2'40"6,
5. Berani (T) 2'45".

100 m prosto:
1. Spangaro (T) 58"8,
2. Kocmur (L) 59"7,
3. Seefranz (D) 1'01"1,
4. Mattei (T) 1'01"5.

4x100 m mešano:
1. Ljubljana (Vrhovšek, Pelc, Dermastia, Kocmur) 4'33"5 (nov republiški rekord),
2. Dunaj 4'33"7,
3. Trst 4'45"7.

Zmaga Ljubljane je bila v štafeti nepričakovana. Vrhovšek je bil le za udarec roke za Sudo, toda Pelc in Dermastia sta oba skupaj zaostala za tri sekunde, Kocmur pa je imel zelo nehvaležno vlogo, toda z odličnim časom 58"1 je prehitel zadnjega člana dunajske ekipe Kratschemera v nepozabnem finišu. Rekorder Vrhovšek je obakrat plaval dobro, čeprav si je pred dnevi precej poškodoval koleno.

ŽENSKE

400 m prosto:
1. Jannele (D) 5'34"4,
2. Passagnolli (T) 5'42"4,
3. Grohs (D) 5'42"6,
4. Trtnik (L) 6'06"5.

200 m prsno:
1. Fillipowitsch (D) 3'00"3,
2. Tominšek (L) 3'08"5,
3. Peterman (L) 3'10"3,
4. Trevisan (T) 3'21"8.

100 m metuljček:
1. Hafner (D) 1'16"8,
2. Dapretto (T) 1'23"6,
3. Souvan (L) 1'24".

100 m hrbtno:
1. Cecchi (T) 1'16"4,
2. Jannele (D) 1'17"1,
3. Fillipowitsch (D) 1'19"4,
4. Breskvar (L) 1'26".

100 m prosto:
1. Paukerl (D) 1'07"5,
2. Grohs (D) 1'08"8,
3. Cecchi (T) 1'08"8,
4. Trtnik (L) 1'11".

4x100 m mešano:
1. Dunaj 5'16",
2. Trst 5'27"8,
3. Ljubljana 5'56"8.

TRŽAŠKI PLAVALCI V LJUBLJANI

Prireditev, ki jih je navdušila

Dunajski, tržaški in ljubljanski plavalci so v sredo tekmovali v istem bazenu za pokal mestnega sveta Ljubljane. Še pred nekaj meseci je bilo nemogoče misliti, da se da taka zamisel uresničiti spričo razmer, ki so vladale v tržaških plavalnih krogih, ki, čeprav so pristali na srečanja z reškimi plavalci so se vedno izogibali zbliževanju s slovenskimi tekmeci.

Končno pa je bil led prebit in tržaški plavalci so se napotili v Ljubljano.

Tržaški plavalci so, brž ko so dospeli v slovensko prestolnico, šli v vodo, da bi preizkusili proge. Bili so zadovoljni s športnim objektom in so z velikim zanimanjem pričakovali tekmovanje, da bi tako spoznali realno moč svojih tekmecev.

Brž ko se je to začelo, je bilo takoj spoznati, da je dunajska reprezentanca premočna za ostala dva tekmeca. Avstrijci so nastopili s celo vrsto plavalcev, ki so na ljubljanskem tekmovanju celo izboljšali svoje rekorde in tako onemogočili tako Ljubljančanom kot Tržačanom vsako upanje na zmago.

Mnogo bolj izenačene pa so bile moči ostalih dveh plavalnih vrst, ki sta se stalno menjavali v mestih na skupni lestvici.

Ravno to izenačeno stanje moči med Tržačani in Ljubljančani je navdušilo gledalce (bilo jih je preko 2000), ki so stalno navijali v upanju, da bodo domačini le prehiteli Primorce.

Po zaključku zadnjih dveh tekem na 100 m prosto v moški in ženski konkurenci je kazalo, da so si Tržačani dokončno priborili drugo mesto. Domačini pa so presenetili v moški štafeti in z odličnim Kocmurjem zabeležili nepričakovano in veliko vredno zmago, ki jim je omogočila, da so prehiteli svoje direktne nasprotnike za osem točk. Gledalci so spremljali potek te discipline na nogah in nato dali duška vsemu svojemu zadovoljstvu za doseženi uspeh. Po zaključeni prireditvi, kljub temu da jih je nepričakovan neuspeh precej potrl, so tržaški plavalci lojalno priznali in z laskavimi besedami podčrtali velik napredek ljubljanskih tekmecev v tem športu in izrazili željo po bolj čestih nastopih.

Navdušeni nad samim tekmovanjem in nad gostovanjem so bili tudi voditelji in ostali spremljevalci.

NA ATLETSKEM DVOBOJU V LONDONU

Hud poraz «plavih» Anglija-Italija 96:67

Deset zmag domačinov in šest gostov

LONDON, 16. — Italijani so v sredo med atletskim dvobojem z reprezentanco Velike Britanije popolnoma razočarali in so okusili najbolj pekoč poraz zadnjih let. Italijani so morali prepustiti zmago Angležem v razmerju 67:96.

Angleži so zabeležili deset zmag, medtem ko jih je Italijanom pripadlo le šest. Medtem ko so italijanski gostje popolnoma odpovedali v tekih, kjer so izgubili nič manj kot 25 točk, so dosegli nekoliko boljše rezultate v skokih. Ottolina je zadovolil samo v teku na 200 m in isto se lahko reče o Sergiu Bellu, ki je nepričakovano zmagal na 400 m.

Najbolj pa so razočarali italijanski zaprekaši. Na 110 m se je Mazza moral zadovoljiti z drugim mestom, na 400 m je svetovni rekorder Morale padel na četrto mesto, medtem ko se je Frinolli uvrstil za zmagovalcem Cooperjem. Italijani so zabeležili neuspeh tudi v skoku v daljino in predvsem v štafeti, kjer je še najbolj razočaral olimpijski prvak Berruti.

Angleži so v petih panogah spravili v žep maksimalno število točk za prvo in drugo mesto, Italijani pa so to dosegli v le v dveh disciplinah.

Disk: 1. R. A. Hollingsworth (VB) 55,070, 2. M. R. Lindsay (VB) 51,245, 3. F. Grossi (I) 51,181, 4. G. Dalla Pria (I) 50,800.

1500 m: 1. P. J. Keeling (VB) 3'48"8, 2. A. Rizzo (I) 3'51", 3. A. J. Harris (VB) 3'52"3, 4. G. F. Sommaggio (I) 3'53"8.

400 m ovire: 1. J.H. Cooper (VB) 51" (izenačen angl. rekord), 2. Frinolli (I) 51"7, 3. T. J. Bryan (VB) 51"9, 4. S. Morale (I) 51"9.

Višina: 1. R. Galli (I) 2,038, 2. M. Bogliatto (I) 2.038, 3. G. Miller (VB) 1,951, 4. P. MacKenzie (VB) 1,847.

100 m: 1. R. Jones (VB) 10"4, 2. T. B. Jones (VB) 10"6, 3. S. Ottolina (I) 10"6, 4. P. Giannattasio (I) 10"7.

400 m: 1. S. Bello (I) 47"4, 2. T.J. Graham (VB) 47"8, 3. M. Fraschini (I) 48", 4. G. C. Thomas (VB) 48"8.

110 m ovire: 1. J. M. Parker (VB) 14"3, 2. L. Taitt (VB) 14"4, 3. G. Mazza (I) 14"5, 4. G. Cornacchia (I) 14"5.

Troskok: 1. F. J. Alsop (VB) 15,507, 2. G. Gentile (I) 15,488, 3. Camaioni (I) 15,335, 4. M. Jalph (VB) 15,113.

200 m: 1. Ottolina (I) 21"3, 2. J. Jones (VB) 21"4, 3. R. S. Steane (VB) 21"4, 4. A. Sardi (I) 21"6.

Kopje: 1. V. Rodeghiero (I) 75,807, C. Lievore (I) 72,556, 3. J. R. Greasley (VB) 70,015, 4. C. G. Smith (VB) 68,999.

Palica: 1. P. Scaglia (I) 4,299, 2. S. R. Porter (VB) 4,299, 3. T. P. Burton (VB) 4,299, 4. F. Sar (I) 4,197.

800 m: 1. M. Fleet (VB) 1'50"4, 2. G. A. Dean (VB) 1'50"7, 3. F. Bianchi (I) 1'51", 4. E. Spinozzi (I) 2'3"6.

Krogla: 1. S. Meconi (I) 18,142, 2. M. R. Lindsay (VB) 17,697, 3. M. Monti (I) 15,982, 4. A. Carter (VB) 15,386.

Daljina: 1. Orbey (VB) 7,54, 2. Bortolozzi (I) 7,28, 3. Simey (VB) 7,28, 4. Piras (I) 7,26.

5000 m: 1. J. Anderson (VB) 14'04"6, 2. E. Strong (VB) 14'09"2, 3. L. Conti (I) 14'38", 4. F. Antonelli (I) 14'42"6.

Štafeta 4x100: 1. Vel. Britanija (A. Meakin, R. Jones, R. B. Jones. D. Young) 40"3

2. Italija (S. Ottolina, E. Preatoni, A. Sardi, L. Berruti) 40"4.

Hoja na 10.000 m (ne veljavno za tekmovanje): 1. K. J. Matthews (VB) 43'3", 2. A. Pamich (I) 44'49", 3. P. Nihill (VB) 45'44"2, 4. A. Carocci (I) 48'23".

OD JUTRI DO 25. T. M.

Etapna kolesarska dirka po Jugoslaviji

BEOGRAD, 16. — Po dokončnih prijavah bo na letošnji kolesarski dirki po Jugoslaviji, ki se bo začela v nedeljo 18. t.m. v Beogradu in končala 25. v Mariboru, sodelovalo osem tujih in šest domačih ekip, čeprav organizacijski komite pričakuje iz tujine še dve prijavi — Madžarsko in ČSSR. Med prijavljenimi kolesarji je večje število poznanih imen. Tako je na primer v ekipi DR Nemčije prijavljen bivši svetovni prvak Eckstein in veteran Ritmeier, ki ima sicer že 30 let, vendar je bil na lanski dirki po Bolgariji eden najboljših tujih kolesarjev.

Italijani bodo poslali v Jugoslavijo dve moštvi, in sicer ekipo Pescare in združeno ekipo Furlanije - Julijske krajine, v kateri bo z ostalimi mlajšimi tekmovalci nastopil tudi slovenski rojak Jurij Uršič iz Gorice.

V avstrijskem moštvu sta dva preizkušena tekmovalca — 28-letni Peschu in leto dni mlajši Dowitza, medtem ko angleško moštvo vodi Kene Hill.

Nizozemci, ki so do sedaj tekmovali na jugoslovanskih cestah z največjim uspehom, so udeležbo odpovedali. V bolgarski ekipi pa bo njihov najboljši predstavnik Roman Asenov.

Končno je sestavljena tudi jugoslovanska reprezentanca. Zvezni kapetan Veselin Petrović se je odločil, da bodo modre majice z jugoslovanskim grbom letos nosili Škerlj, Valenčič, Valčič, Ukmar in Bilić. Toda tudi v republiških ekipah bo letos zastopstvo močnejše kot običajno: za Slovenijo bodo na primer vozili Roner, Šebenik in Santavec, za Hrvatsko Levačić in Šebelić, za Srbijo Bajlo, Čubrič in Živković, medtem ko bo Boltežar po vsej verjetnosti tekmoval za ekipo JLA.

Letošnjo dirko finančno niso podprle samo gospodarske organizacije, temveč tudi mesta, skozi katera bo šla karavana tekmovalcev. Za razliko od prejšnjih let so finančna sredstva zagotovljena že pred startom. Pozamezna gospodarska podjetja so pokazala za dirko veliko več zanimanja kot do sedaj. Tovarna avtomobilov iz Novega mesta IMV je dala na razpolago 17 kombijev, ki bodo vozila ves službeni del karavane, tovarna Pretis iz Vogošča 17 motorjev, Saponia iz Osijeka pa je prva med podjetji, ki bo izkoristila dirko za reklamiranje svojih izdelkov.

KOŠARKA

MESSINA, 16. — V tekmi za «Trofejo narodov» je ženska košarkarska reprezentanca Jugoslavije premagala italijansko 55:40 (23:15).

HENRY CARR

MEDNARODNA ATLETIKA

Bo Američan Carr najhitrejši na 400 m?

Tudi v Evropi precej dobrih tekačev

Izmed atletskih panog, ki sedaj vzbujajo največ zanimanja, je gotovo tek na 400 m. Pravzaprav je postal ta tek bolj popularen na olimpijskih igrah v Rimu, ko so bili Američani na tem da izgubijo premoč, katero so priborili Lea, Culbreath, Jenkins, Jones in posebno Glenn Davis po olimpijskih igrah v Melbournu. V olimpijskem letu se je nova zvezda pojavila v Nemčiji: Karl Kaufmann. Atlet je nekajkrat popravil evropski rekord in bil s časom 45"4 favorit olimpijskega teka skupaj z Američanom Otisom Davisom. Izid finala je verjetno vsem znan: Otis Davis je le za nekaj centimetrov prehitel Nemca, oba pa sta postala slavna s časom 44"9, ki je bil nov svetovni rekord. Potem nepozabnem teku sta oba tekača izgnila in nastala je velika vrzel. Tako v Ameriki kot v Evropi se je nabralo veliko atletov sposobnih časov od 45"6 do 46", ni pa bilo nikogar, ki bi resno mislil na svetovni rekord. Oči strokovnjakov so bile najprej uprte v 18-letnega Angleža Metcalfa (45"7), nato v 20-letnega Švicarja Länga (45"7) kot zadnji pa je dajal upanje za svetovni rekord škotski tekač Brightwell (45"5).

Evropa je imela skoraj dve leti rahlo prednost v tej panogi, letos pa se je pojavila trojica atletov, ki je ponovno privedla ZDA na prvo mesto. Najbolj znan tekač te skupine je Williams, ki je že večkrat nastopil za reprezentanco ZDA v Evropi, je pa tudi «najpočasnejši» s 45"3. Drugi član te družbe je Plummer, ki je letos na 440 jardov (404 metre) dosegel 44"9, torej 44"6 na 400 metrov, je pa tudi zelo nestalen in pogostoma teče, posebno na nedavno končani evropski turneji, čez 46 sekund. Poleg slabih časov je Plummer doživel v Evropi tudi vrsto porazov, zato njegov fantastični čas ni največje jamstvo za polno zaupanje vanj.

Najboljši od treh je gotovo 21-letni Henry Carr, črnec iz Alabame, ki pa se je zaradi rasnega preganjanja preselil v Arizono, kjer študira na tamkajšnji univerzi. Atlet je postal že lansko leto znan, ker je večkrat na 200 m premagal Boba Hayesa, letos pa je tej progi postavil tudi nov svetovni rekord s časom 20"3. Nasprotno od Hayesa, ki je podoben dvigalcu uteži, je Carr vitkejše postave (visok 1,90 - kg 84), njegov tek pa je tako sproščen in eleganten, da dolgo časa ostane v spominu tistemu, ki ga vidi. Carr je prišel letos v Evropo kot tekač za progo 200 m, ker pa so bili njegovi tovariši na daljši progi izven forme, je ameriški trener poslal na start njega. To se je zgodilo v dvoboju z Zahodno Nemčijo v Hannovru. Carr je 400 m pretekel v 45"5, naravnost senzacionalna pa je bila njegova predaja v štafeti 4x400 metrov. Mladi Henry je svoj del naravnost preletel v fantastičnem času 44"3. Čas je bil seveda dosežen z letečim startom, velja pa omeniti, da sta na isti način Otis Davis in Karl Kaufmann tekla v Rimu 44"7. Na prihodnji olimpijadi v Tokiu bomo morda že videli tek v neverjetnem času 44 sekund! Zanimivo je, da je Carr tudi odličen metalec kopja; v svojo korist je že zabeležil znamko 78 metrov.

Poleg odličnih Američanov je tudi v Evropi velika nada za progo 400 m. Poljaki imajo namreč 20-letnega Badenskega, ki je že premagal nekatere najmočnejše Američane in tudi dosegel odličen čas 46"1, nekaj boljši pa je še Nemec Kalbfelder, ki je na državnem prvenstvu pretekel progo v 46 sekundah.

B. KRIŽMAN

ŠZ BOR

ATLETSKI ODSEK

V nedeljo bo od 8. do 12. ure na stadionu Valmaura redni trening. Vabimo vse člane Bora, da se ga zagotovo in polnoštevilno udeleže.

NA 100 M METULJČEK

Svetovni rekord 16-letne Američanke Kathy Ellis

HIGHT POINT, 16. — Šestnajstletna Američanka Kathy Ellis je danes izboljšala s časom 1'6"5 svetovni rekord na 100 m metuljček za ženske. Prejšnji rekord je z 1'7"3 pripadal od julija lani Kanadčanki Mary Steward.

VATERPOLO

ŠIBENIK, 16 — Sinoči se je začel turnir v vaterpolu za jadranski pokal, na katerem sodelujejo reprezentance Madžarske, Bolgarije, Italije, Vzhodne Nemčije in dve ekipi Jugoslavije. Italija je v prvi tekmi z mlado jugoslovansko reprezentanco zmagala z 2:0, srečanje Madžarska-Bolgarija se je zaključilo z zmago prvih s 5:1, medtem ko je A reprezentanca Jugoslavije premagala Nemčijo s 6:2.

KOLESARSTVO

BEOGRAD, 16. — V drugi kolesarski dirki za prvenstvo Jugoslavije, ki je bila danes na Čukarici v Beogradu, je zmagal član beograjskega Partizana Šime Bajlo.

SPOMINI NA GOR. BARNAS

(Nadaljevanje s 3. strani)

in zapisov. Sicer pa bi še povsem neraziskani predeli Beneške Slovenije na tem področju ostali oni ob državni meji, oziroma obmejni rečici Idriji (Iudrio), in pa vasice pod Kolovratom, ležeče v polkrogu na hribovitev podnožju, spadajoče k občini Drenkija (od drena). Pa tudi tod brškone ne bo najti, kar še ni znano v pogledu pesmi sosednim, že obiskanim vasem obmejnega področja. Dejstvo je, da je tu, kot v drugih slovenskih predelih, narodna pesem zelo opuščena, da se pozablja, da ni krepitve in nadaljevanja prejšnjih tradicij. Zato je docela umestno in hvaležno, da je uspelo to, kar je in kar je bilo, ohraniti in zapisati v vseh predelih slovenskega jezikovnega prostora, vse narodno blago, posebno glasbeno folkloro. Naj bi to znanstveno odkrivanje služilo našim rodovom za proučevanje tega gradiva, da bodo vedeli in znali ceniti tovrstne vrednote našega naroda na področju glasbene folklore.

RIHARD OREL

JOŽE VERGAN:

Od MAREZIG *do* MADRIDA

41.

Feltrin me je predstavil veleposestniku in rekel:

Iščete upravnika za svoje posestvo? Tu ga imate! Vergana poznam že dolgo. Podjeten je in delaven ko mravlja in mislim, da bo kot nalašč za vaše posestvo».

Veleposestnik se je zanimal, kdo sem in odkod, nato sva si kmalu udarila v roke. Obljubil mi je hrano in 600 frankov, službo pa da nastopim takoj.

Bogataš je imel s seboj svoj avto, povabil me je, naj prisedem, in še isti večer me je odpeljal na svoje posestvo.

V pol ure sva bila že na posestvu, peljal me je v veliko staro graščino, mi razkazal sobane in sobo, kjer bom stanoval, me predstavil služinčadi kot novega upravnika, nato pa se je brž poslovil in odpeljal v Bergerac, kjer je imel stanovanje in tovarno konserv.

Posestvo je bilo oddaljeno 3 km od Issigeaca in je merilo 120 ha. Gospodar je imel na njem 80 glav goveje živine, 12 konj in nad 4000 ovac. Na kmetiji je bilo zaposlenih 11 ljudi. Ukvarjali so se z živinorejo, kosili so travnike, pripravljali silažo za zimo in pasli črede ovac.

Vsi so mi bili naklonjeni in tudi gospodar me je imel rad. Po treh mesecih mi je sam povišal plačo na 1.000 frankov na mesec. To je bil za tiste čase prav lep denar. Za 1.000 frankov si tedaj lahko kupil pri kmetih 20 hl vina ali 20 kvintalov pšenice.

Gospodar je prihajal z avtomobilom po dvakrat do trikrat na teden k meni v pisarno, enkrat na teden pa je pregledal vse posestvo in kontroliral delo na njem. Tedaj me je vzel vselej s seboj

Nekoč sem ga vprašal, zakaj se ukvarja na svojem posestvu samo z živinorejo.

«Živina mi je prinesla srečo,» mi je odgovoril. «Ko bi se ne bil ukvarjal z živinorejo, bi ne bil postal milijonar.»

«Kako to?» sem ga vprašal.

Začel mi je pripovedovati o svojem življenju.

«Usoda se večkrat rada poigrava z ljudmi. Leta 1910 mi je dal oče 10.000 frankov in mi rekel, naj se postavim na lastne noge. Šel sem v Ameriko, si najel tam večje posestvo in ga posejal z žitom in koruzo. Bila je sijajna letina, toda cene žitu in koruzi so padle tako nizko, da sem delal vse leto zastonj in imel pri tem še 6.000 frankov izgube. Bil sem obupan. Še toliko denarja nisem imel, da bi se bil lahko vrnil domov. Nisem vedel kaj početi. Bil sem berač. Tedaj mi je svetoval gospodar, naj opustim žito in koruzo in naj rajši posejem vse posestvo z deteljo in korenjem ter se ukvarjam z živinorejo. Celo sam mi je posodil denar, da sem si nakupil mlado živino in semenje. Imel sem srečo. Po desetih letih sem se vrnil v Francijo s pol milijona frankov. Vidiš — tudi ti postaneš lahko bogataš, če boš le pameten in se boš držal mojih nasvetov.»

Gospodarja sem spoznal kasneje tudi v drugačni luči.

Nekoč sem srečal bolnega berača. Prosil me je, naj mu kaj dam. Peljal sem ga v graščino in mu postregel s kosilom. Prav tedaj je prišel na posestvo gospodar, opazil je berača pri jedi in se namrdnil. Ko je berač odšel, mi je rekel:

«Kaj si nor? Kaj za vraga vendar počenjaš! Mar ne veš, koliko stane kosilo. Če pride kdo beračit, mu vrzi kvečjemu groš in zaloputni za njim vrata!»

Torej tako! Večkratni milijonar se ujeda zaradi skromnega kosila, ki sem ga dal beraču! To mi je zagrenilo življenje na veleposestvu. Kmalu sem službo odpovedal in se vrnil k političnemu delu.

Tudi ko sem bil v službi na veleposestvu, sem ves čas mislil na svoje poslanstvo. Koj po prvi plači sem si kupil staro kolo in sem obiskoval skoraj vsako nedeljo komiteje Ljudske fronte po deželi.

Januarja 1936 sem se preselil v Bergerac. Mesto je imelo tedaj okoli 20.000 prebivalcev. Tu je živelo precej emigrantov, Italijanov, Čehov, Špancev, Poljakov in Belorusov. Največ je bilo med njimi Italijanov. Prav zaradi tega so odprli fašisti tu svoj prokonzulat. Tu naj bi bila močna postojanka, iz katere so hoteli širiti po bližnji in daljni okolici svojo fašistično miselnost med emigranti. Mussolini jim je dajal denar, francoski fašist Laval pa potuho. Tako so lahko imeli dvorano, klubske prostore in igrišča; imeli so politične fašistične krožke, športna, prosvetna društva, knjižnico in čitalnico.

Italijanski emigranti niso bili fašistično usmerjeni, bili pa so večinoma mlačni in politično nerazgledani. Marsikoga so fašisti prav s športnimi in drugimi na videz nepolitičnimi klubi pritegnili k sebi in ga počasi okužili s fašistično miselnostjo. Fašistični apostoli pa se niso zadovoljili s tem, da so vplivali na svoje rojake v emigraciji. Mussolini je sicer trobil, da fašizem ni eksportno blago, po svojih eksponentih v tujini pa ga je skušal širiti po svetu. To tudi ni bilo tako težko. Buržoazija v vseh državah, ki je čutila, da ne bo mogla dolgo obvladovati delavskega razreda s parlamentarno demokracijo, je stezala roko po diktaturi kot edini rešilni bilki. Zato je na stežaj odpirala vrata fašizmu. V Franciji je delal to Laval.

Kjer je imela moč Cerkev in se je bala komunizma in socializma, so se izrodile klerofašistične diktature, tako v Avstriji, na Portugalskem in v Španiji.

V Italiji se je pripravljal Mussolini na svoje roparske pohode, v Nemčiji pa je slavil Hitler prave orgije nasilja. Evropo je stresala mrzlica. Povsod je dišalo po dinamitu.

* * *

V takem vzdušju sem mislil, da bo moje delo v Bergeracu prev težko. Pa ni bilo tako. Delo mi je šlo mnogo bolje od rok, kot sem si mislil. Najprej sem se seznanil s tremi itilijanskimi komunisti, ki so mi bili v veliko pomoč. To so bili Rizzi, Basso in Piliotta. Z njimi sem imel več sestankov, kjer smo se domenili, kako pojdemo v napad na fašistične postojanke.

Najprej smo naročili 50 izvodov antifašističnega tednika «Il grido del popolo» in nekaj propagandne literature. Čez mesec dni smo imeli že svoj mestni komite Ljudske fronte in štiri rajonske komiteje.

Kmalu nato sem sklical vse člane komitejev na posvet. Sestanka sta se udeležila tudi sekretar mestnega komiteja Komunistične partije in predsednik enotnih sindikatov za Bergerac.

V živahni diskusiji smo se pomenkovali, kako naj se lotimo dela in se naposled domenili, kako se bomo borili proti fašizmu, kako bomo agitirali za Ljudsko fronto, kako bomo širili antifašistični tisk, nabirali naročnike za «Il grido del popolo» in druge liste, kako bomo po fašistih zapeljane emigrante osebno prepričevali, da so na zgrešeni poti, ter naposled, kako se bomo nemenoma vgnezdili v fašistične krožke, da jih razbijemo.

Po šestih mesecih smo imeli že lepe uspehe. V Bergeracu in v okolici smo postavili 12 komitejev, pridobili smo nad 200 novih naročnikov za antifašistične liste, razprodali smo mnogo antifašističnih brošur in razdali mnogo propagandnega materiala. Tudi nekaj fašističnih krožkov smo uničili.

Do julija 1936 so imeli komiteje Ljudske fronte še sledeči kraji: Mauledye, La Manzy — Monte Struc, Manclar, Issac, Ala Force in Monbraillac.

Vse te sem povezal z mestnim komitejem v Bergeracu, nato sem se preselil v Mussidan, ki leži kakih 20 km severno od Bergeraca. Tudi tu sem kmalu organiziral štiri komiteje, in sicer dva mesto Mussidan in po enega za vas Montagnac in Campsegret.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6 - II. TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — NAROČNINA: mesečna 650 lir — Vnaprej: četrtletna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — SFRJ: v tednu 20 dni, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3 - I, telef. 21-928, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14-603-86 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 130, finančno-upravni 200, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi. — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst